

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZUNANJE ZADEVE

"V SVETU UVELJAVLJATI VARNOST, BLAGINJO IN UGLED REPUBLIKE SLOVENIJE IN NJENIH LJUDI."

SLOVENIJA:
VARNA,
USPEŠNA
IN V SVETU SPOŠTOVANA
Zunanja politika Republike Slovenije

Ljubljana, 2015

*Avtor dizajna znaka je Miljenko Licul. S soglasjem Banke Slovenije.

1 OKVIR

1.1 NACIJA IZ NARODA JEZIKA IN KULTURE

1.2 SUVERENI V SPREMENJENEM OKOLJU IN OB NOVIH IZZIVIH

Spremenjeno mednarodno okolje
Slovenski nacionalni interes

1.3 ZUNANJA POLITIKA V SOODVISNOSTI Z NOTRANJO

Za kulturo zunanje politike
Osrednja vloga Ministrstva za zunanje zadeve
Zunanja politika v pluralni družbi

2 KONCENTRIČNI KROGI ZUNANJE POLITIKE – prednostna območja

2.1 V EVROPI IN EVRO-ATLANTSKEM PROSTORU

Evropa

Evropske politike: v jedru razvite, poglobljene in razširjene Evropske unije
Dvostransko sodelovanje v Evropi
Širitev EU in evropsko sosodstvo
Ruska federacija

Slovenija v Srednji Evropi

Evro-atlantski prostor

RS zaveznica v Natu, Nato – temeljni okvir nacionalne in transatlantske varnosti
Transatlantski odnosi
Združene države Amerike

2.2 V SOSEŠČINI

Sodelovanje na stičišču alpskega, jadranskega in podonavskega prostora

Sosednje države
Sredozemlje
Zahodni Balkan
Alpe

Slovenci v sosednjih državah – skupni etnični, kulturni in jezikovni prostor

2.3 V ŠIRŠEM SVETU

Azija
Afrika
Latinska Amerika

3 ZUNANJA POLITIKA V PRESEKU – prednostna področja

3.1 KREPITEV MULTILATERALNEGA SISTEMA IN UPRAVLJANJE GLOBALIZACIJE

Mir in varnost
Človekove pravice
Mednarodno pravo
Razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč
Okoljska diplomacija dežele izrednih naravnih danosti

3.2 USPEŠNI, ODPRTI, INOVATIVNI IN SAMOZAVESTNI

Podpora diplomacije gospodarstvu, razvoju, izobraževanju, znanosti in kulturi
Ekonomska in gospodarska diplomacija
Znanstvena diplomacija
Kulturna diplomacija
Pomoč državljanom in državljanom na tujem, podpora varnim migracijam
Podoba Slovenije v svetu
Javna diplomacija in znamčenje Slovenije

3.3 DIPLOMATSKA INFRASTRUKTURA

Tuja diplomatska prisotnost in mehka moč
Za sodobno, učinkovito, profesionalno in ustrezno opremljeno diplomacijo
Pomen rezidenčne prisotnosti
Strokovni, delovni in osebnostni razvoj zaposlenih
Slovenke in Slovenci v institucijah EU in drugih mednarodnih organizacijah

Ključna sporočila

- **Mir, varnost, blaginja, urejeni dvostranski odnosi, močna EU in močan multilateralni sistem ter prepoznavnost Slovenije** so temeljni cilji slovenske zunanje politike.
- Republika Slovenija je tudi v svetovnem merilu ena najbolj varnih držav, vendar ta **varnost** ni samoumevna in zahteva dejavno zunanjo politiko RS, ki se odziva na **spreminjajoče se mednarodno in varnostno okolje. Nato** je temeljni okvir nacionalne varnosti RS.
- **EU** je od zadnjega strateškega dokumenta in tudi od vstopa RS doživela pomembne spremembe, spreminjala se bo tudi v prihodnje. RS bo delovala za močnejšo, bolj povezano, učinkovitejšo in preglednejšo EU, ki bo imela potrebno globalno težo za zaščito svojih vrednot in interesov. Za mesto v **jedru EU** mora RS bistveno okrepiti **medresorsko usklajevanje zadev EU**, zlasti tistih, ki so ključne za RS, in EU vključiti v vse državne ustanove.
- Med politikami EU je z razvojnega vidika za RS posebnega pomena **vključevanje RS v vseevropsko prometno omrežje**, ki je tesno povezano z našo središčno geografsko lego, s **koprskim pristaniščem in navezavo na prometno os Baltik–Jadran**, s tem pa z našim mestom v **alpsko-jadransko-podonavskem prostoru, v Srednji Evropi in Sredozemlju**. Ta geopolitična območja, ki so tudi naša najpomembnejša tržišča in skupni kulturni prostor, bodo v žarišču dejavnosti slovenske zunanje politike.
- Podpora gospodarstvu bo še naprej eden od stebrov slovenske zunanje politike. Pri tem bo skrb namenjena predvsem **kakovosti storitev gospodarske diplomacije** in usposabljanju ekonomskih svetovalcev. Krepila se bo **vloga častnih konzulov** na tem področju. Zunanja politika bo podpirala interese gospodarstva, izobraževanja in znanosti, **nacionalno prometno in energetska strategijo** ter promocijo obetajočih zagonskih podjetij za njihov prodor v tujini. Tesno sodelovanje vseh resorjev, predvsem gospodarstva, tehnologije in znanosti, je ključno za usklajeno in celovito podporo gospodarstvu. V diplomatski mreži bomo krepili področje **znanstvene in kulturne diplomacije**, podpirali kulturni in kreativni sektor ter mreženje slovenskih deležnikov v izobraževalnem, raziskovalnem in inovacijskem procesu z najbolj uveljavljenimi deležniki iz drugih držav.
- RS bo nadgradila svojo prisotnost na **Zahodnem Balkanu. Vladavina prava, varnost pred ekstremizmom in organiziranim kriminalom** ter **celovita ureditev nasledstvenih vprašanj** bodo najpomembnejše točke dvostranskih odnosov z državami regije. RS bo še naprej podpirala vključevanje držav Zahodnega Balkana v evro-atlantske povezave in delovala kot vezni člen med EU in regijo, zlasti prek **Procesa Brdo**.
- Obstoje in razvoj **avtohtonih slovenskih narodnostnih skupnosti v štirih sosednjih državah** je v vitalnem nacionalnem interesu RS. Te so velikega pomena tudi za vsestransko **čezmejno sodelovanje** – za RS kot celoto in za obmejna območja, ki sestavljajo večino ozemlja RS.
- V interesu RS je **močna skupna zunanja in varnostna politika EU**, ki zagotavlja strateška partnerstva EU z globalnimi akterji ter uveljavitev vladavine prava, človekovih pravic in trajnostne rasti v širšem svetu. RS bo nastopala v pobudah globalnih akterjev v Evropi (regionalne platforme), dvostransko pa se odpirala povsod tam, kjer mora in lahko udejanja svoje interese.
- Tradicionalnemu udejstvanju RS na področjih **pravic otrok in žensk** dodajamo področje **starejših**; v multilateralnih forumih bo RS dejavna na področju vprašanj **narodnih manjšin**. RS bo podpirala ambicije **ITF Ustanove za krepitev človekove varnosti** na področju pokonfliktne rehabilitacije. Glede **boja proti terorizmu** se bo RS posebej posvečala **preprečevanju radikalizacije** in novačenja tujih terorističnih borcev, pri tem pa sodelovala zlasti z državami Zahodnega Balkana. Poleg že javno izražene podpore **Mednarodnemu kazenskemu sodišču** bo s partnerji razvijala **novi mehanizem mednarodne pravne**

pomoči. Eno izmed svojih niš vidi slovenska zunanja politika v medkulturnem dialogu. RS se zavzema za učinkovit multilateralizem, v središču katerega je sistem OZN.

- V prihodnjih letih bo RS morala **obseg razvojnega sodelovanja znatno okrepiti.**
- **Na področju boja proti podnebnim spremembam** se bo RS posvečala predvsem ohranjanju biotske raznovrstnosti ter vprašanjem gozdov in voda, še posebej v alpskem in jadranskem okolju.
- Več pozornosti zunanje politike bodo deležne slovenske **novodobne izseljenske skupnosti** ter široko **področje migracij**, zlasti migracij v Sredozemlju.
- Za uspešno zunanjo politiko države sta ključni **osrednja vloga ministrstva za zunanje zadeve** na področju mednarodnih odnosov države in dobra usklajenost vladnih resorjev. RS potrebuje **ново kulturo zunanje politike**, ki poudarja **nacionalni interes, kontinuiteto prednostnih področij, široko politično soglasje** pri ključnih zunanjepolitičnih odločitvah in **profesionalno diplomacijo**. Dolgoročno je treba zagotoviti **realno rast proračunskih sredstev za izvajanje zunanje politike** (vključno z razvojnim sodelovanjem), posebno skrb pa namenjati **človeškim virom** v zunanjem ministrstvu.
- RS bo zagotovila okolje za **krepitev tuje rezidenčne diplomatske prisotnosti** ter domačih in tujih organizacij s širokega področja mednarodnih odnosov (mehka moč). Utrdila bo položaj **Strateškega foruma Bled** kot ene najpomembnejših mednarodnih konferenc v tem prostoru.

1

Okvir

1.1 NACIJA IZ NARODA JEZIKA IN KULTURE

Slovenci smo se med evropskimi narodi kot suverena nacija v prostor mednarodnih odnosov uvrstili pozno, a naglo. V manj kot sto letih smo uspeli zavarovati svoj obstoj pred nacionalizmi 19. stoletja in nacifašizmom, dejavno in že kot samostojen subjekt sodelovali v procesu demokratizacije Srednje in Vzhodne Evrope ter na kulturnih temeljih oblikovali nacionalno državo. Pot do polne mednarodne subjektivitete je bila neločljivo zaznamovana tako z osamosvojitvijo kot z uvedbo parlamentarne demokracije.

Četrto stoletje samostojnosti in parlamentarne demokracije, desetletje članstva v Evropski uniji (EU) in Natu, četrto stoletje padca berlinskega zidu, štirideset let Helsinške sklepne listine, stoletnica začetka 1. svetovne vojne in sedemdeseta obletnica konca 2. svetovne vojne ter obletnici avstrijske državne pogodbe in Osimskih sporazumov pomenijo zgodovinski in vsebinski okvir umestitve Republike Slovenije (RS) v prostor mednarodnih odnosov. Navedene obletnice narekujejo tudi refleksijo slovenske zunanje politike, njene zunanjepolitične strategije in mesta RS v mednarodni skupnosti, zlasti po desetletju članstva v EU in Nato ter v luči sprememb in novih, predvsem varnostnih izzivov v mednarodnem okolju v času po nastanku zadnjega strateškega dokumenta o slovenski zunanji politiki.

Leta 1999 je RS svoje temeljne zunanjepolitične usmeritve zapisala v *Deklaracijo o zunanji politiki Republike Slovenije*. Tudi po njenem sprejetju se je strateški razmislek o zunanji politiki RS nadaljeval. Med različnimi dokumenti velja v tej zvezi omeniti dokument Vlade RS iz leta 2002 z naslovom *Primerna zunanja politika – Temeljne prvine zunanje politike RS ob vključevanju v evro-atlantske povezave*. Posebnega pomena za zunanjepolitično strategijo je *Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije iz leta 2010*, ki ima pomembne zunanjepolitične vsebine. Slovenijo opredeljuje kot celinsko in pomorsko državo na stičišču srednjeevropskega, južnoevropskega in sredozemskega geostrateškega prostora. Za RS varnostno najpomembnejše poudarja območje Jugovzhodne Evrope oziroma Zahodni Balkan. Med globalnimi viri ogrožanja in tveganja za nacionalno varnost dokument omenja podnebne spremembe, finančna, gospodarska in socialna tveganja. V skladu s to strategijo RS kratkoročno in srednjeročno neposredno vojaško ni ogrožena, vendar lahko v bistveno spremenjenih mednarodnih okoliščinah postane izpostavljena tudi takšnim grožnjam. Ker je RS močno surovinsko (v manjšem obsegu pa energetske) odvisna od uvoza, bo za njeno nacionalno varnost še naprej velikega pomena stabilna in zadostna oskrba s temi viri.

Mednarodno razvojno sodelovanje je prav tako opredeljeno v strateških dokumentih države.

Zunanja politika je vključena tudi v *Strategijo sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah* iz istega leta. Med prednostna strateška geografska območja spadajo Jugovzhodna Evropa (Zahodni Balkan), Vzhodna Evropa, Kavkaz, Sredozemlje in Bližnji vzhod.

Razmislek o Sloveniji v mednarodnih odnosih je deloma potekal v strateških dokumentih, ki se zunanje politike dotikajo posredno. Posebnega pomena, zlasti za pomorsko usmeritev RS in sredozemsko razsežnost njene zunanje politike, sta *Resolucija o pomorski usmeritvi RS* iz leta 1991 in *Resolucija o strategiji za Jadran* iz leta 2009. Tudi pripravljani dokumenti za dolgoročno strategijo razvoja RS poudarjajo potrebo po ozaveščanju o umestitvi Slovenije v globalno okolje, izkoriščanju geostrateške lege in mednarodne usmerjenosti gospodarstva, soočanju s kulturami drugih narodov in pomenu bogastva mednarodnih povezav.

Podobno pomembna je leta 2013 sprejeta *Slovenska industrijska politika*, ki v zvezi z mednarodno razsežnostjo med svojimi usmeritvami poudarja spodbujanje internacionalizacije podjetij in izkoriščanje učinkov globalizacije, v tem sklopu pa poudarja pomen učinkovitega delovanja ekonomske diplomacije. Za mednarodne gospodarske odnose je pomemben tudi *Program spodbujanja internacionalizacije 2015–2020*. Pri pripravi so bile upoštevane usmeritve nove *Strategije razvoja prometa v RS*. Za uveljavljanje znanja prek zunanje politike je pomembna tudi *Resolucija o raziskovalni in inovacijski strategiji Slovenije* za obdobje 2011–2020. Za zunanjo politiko je pomembna tudi *Resolucija o nacionalnem programu za kulturo 2014–2017*.

Nova *Deklaracija o zunanji politiki RS* in pričujoči novi strateški dokument upoštevata dosežene cilje, spremembe v mednarodnem okolju in nove zunanjepolitične izzive, zlasti na področju mednarodne varnosti. Ta dokument je razmislek o slovenski zunanji politiki ter o načinih in sredstvih za doseganje ciljev in izvajanje prednostnih nalog iz *Deklaracije o zunanji politiki Republike Slovenije*. V skladu s slednjo bodo ti načini in sredstva podrobneje opisani v izvedbenih načrtih Ministrstva za zunanje zadeve.

1.2 SUVERENI V SPREMENJENEM OKOLJU IN OB NOVIH IZZIVIH

Spremenjeno mednarodno okolje

RS je z nekaterimi zgodovinskimi primerjalnimi prednostmi in dobro pripravljenostjo na članstvo izkoristila kratko časovno obdobje, v katerem sta v Evropi obstajala široko soglasje in zgodovinski entuziazem za širitev Evropske unije (EU) in Nata, kar sta bila po osamosvojitvi in priznanju njena najpomembnejša zunanjepolitična cilja. Deset let po vstopu je Unija precej drugačna, spremenile pa so se tudi razmere v državah članicah. Prvič po drugi svetovni vojni v Evropi ni več gotovo, da bo naslednja generacija živela bolje od sedanje. Obstoj EU glede na obstoječe okoliščine in dejstva ni vprašljiv, vendar v EU potrebujemo dolgoročni razmislek o njeni notranji in zunanji podobi. Zlasti pa potrebujemo utrditev njenih evropskih vrednot, demokracije, identitete, institucij, gospodarske moči in globalne konkurenčnosti, inovativnosti, kreativnosti ter globalne politične teže. Prav zaradi globalnih izzivov in poslabšanega varnostnega okolja EU potrebuje več, ne manj odprtosti.

Na različnih koncih Evrope, v različnih okoliščinah in z različnimi ideološkimi predznaki smo pričla pojavom populizmov, ki bi – če ne bo prišlo do učinkovitega in odločnega soočenja z njimi na nacionalni in evropski ravni – lahko dolgoročno pomenili tveganje za globalni položaj EU ter tudi za položaj RS in drugih držav članic. V tem pogledu je pomemben napredek pri razvoju pobude o nadzoru spoštovanja vladavine prava v državah članicah EU. Skrb vzbujajoči pa so pritiski na svoboščino prostega pretoka delovne sile znotraj EU, ki se včasih nekritično in površno povezujejo z migracijskimi ali celo medkulturnimi vprašanji. Fragmentacija EU (večtinost oziroma *Evropa več hitrosti* ali celo izstop katere izmed držav članic) bi najverjetneje ošibila globalni položaj EU in bi tako lahko pomenila tveganje tudi za mednarodni položaj RS. Podoba EU čez deset let bo v vsakem primeru drugačna od današnje in RS se mora na to pripraviti.

Potem ko je bilo četrto stoletje po koncu hladne vojne v mednarodnih odnosih veliko idealizma, so danes v Evropi in svetu znova bolj poudarjeni na realizmu utemeljeni nacionalni interesi. Gosta mreža sporazumov, konvencij, institucij in tesna gospodarska povezanost, zaradi katerih se je Evropa zdela imuna pred vojaškimi grožnjami, sta se izkazali kot nezadostni. Kriza v Ukrajini je zamajala temelje varnosti v Evropi, položene v Helsinkih pred štiridesetimi leti, in opozorila na potencialno politično, pa tudi gospodarsko krhkost posovjetskega prostora, v katerem tudi RS išče nove gospodarske priložnosti. Pričakujemo, da bodo v prihodnjih letih EU in drugi globalni igralci močno zaposleni z iskanjem odgovorov na izzive v tem prostoru.

RS v svetovnem merilu sicer ostaja ena najbolj varnih držav, vendar globalni varnostni izzivi še nikoli niso bili tako prisotni v njeni zavesti. Hkrati se krepi zavedanje, da varnost ni nekaj samoumevnega in da od RS zahteva dejavno zunanjo politiko. Občutne spremembe v širšem mednarodnem okolju imajo namreč pomembne posledice za EU in RS. Gospodarska kriza, povečanje globalne mobilnosti oziroma migracij, radikalizacija in terorizem, povečanje števila šibkih držav, globalno naraščanje neenakosti in revščine, negativne posledice globalizacije oziroma njeno upravljanje, negativna demografska gibanja, beg možganov, grožnje kibernetiki varnosti, nalezljive bolezni (npr. vpliv ebole na mednarodne odnose), velike naravne nesreče, energetska varnost in druga energetska vprašanja (npr. izkoriščanje nekonvencionalnih virov, nova nahajališča konvencionalnih virov), podnebne spremembe, "hibridne" grožnje, čezmejni organizirani kriminal so nekateri izmed novih (varnostnih) izzivov v evropski soseščini in širši mednarodni skupnosti. Pri tem je pomembno, da je naša varnost tudi v varnosti naših zaveznic in partnerjev. Zato je sodelovanje RS v Natovem sistemu kolektivne obrambe vitalnega pomena za RS. Izrednega pomena pa so tudi drugi mehanizmi kolektivne varnosti v Evropi in svetu.

Po zadnji zunanjepolitični deklaraciji so se varnostni izzivi na Bližnjem vzhodu in v njegovi soseščini le še zaostriili ter pljusknili tudi v Evropo. Politična tranzicija v arabskem svetu ostaja nedokončana in nedorečena. Oboroženi verski spopadi znotraj islamskega sveta so izziv samemu konceptu države kot suverene in odgovorne članice mednarodne skupnosti. Pojav t. i. "Islamske države", tuji teroristični borci, radikalizacija, militantni islamizem pomenijo dolgoročne grožnje, ki bodo – ob drugih skrb vzbujajočih tendencah populizma in avtoritarnosti v Evropi in svetu – zahtevale celovite odgovore na varnostnem področju, na področju preprečevanja ustvarjanja plodnih tal za radikalizacijo in ekstremizem, v medkulturnem dialogu s krepitvijo verske strpnosti ter pri integraciji priseljencev v okolje evropskih vrednot.

Vprašanje migracij v sredozemskem prostoru, povezano s – sicer pozitivno – naraščajočo globalno mobilnostjo, z visoko brezposelnostjo mladih v Severni Afriki in nerešenimi vprašanji Podsaharske Afrike, ostaja daleč od rešitve. V Afriki sta kljub nekaterim vzhajajočim gospodarstvom še vedno prisotna revščina in politična nestabilnost, krepki pa se tudi moč terorističnih skupin. Mir in varnost v sredozemskem prostoru sta pomembna tudi za RS kot sredozemsko državo.

ZDA ostajajo najmočnejša svetovna sila. Prizadevanja držav BRIKS za večpolarni svet ne potekajo brez težav in izzivov. Odnosa med ZDA in Kitajsko ter med Kitajsko in Rusijo bosta dolgoročno zaznamovala Evrazijo, atlantski prostor in svet. Kitajska, ki je postala največje svetovno gospodarstvo, je vse bolj prisotna tudi v Evropi. Za naš vrednostni okvir pomeni izziv ambivalenten odnos nekaterih gospodarsko hitro rastočih držav do liberalne demokracije in njihova stopnja (ne)pripravljenosti, da prevzamejo svoji moči primerno globalno odgovornost.

Gospodarsko gledano bo težišče sveta še naprej usmerjeno k državam, ki niso članice Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD). V gospodarskem pogledu zahteva povečano pozornost tudi Srednja Evropa, sicer del prostora OECD, ki pa je tudi med krizo pokazala visoko stopnjo odpornosti in izkazovala gospodarsko rast, v zadnjih petindvajsetih letih močno zmanjšala zaostajanje za povprečno razvitostjo v EU, hkrati pa je med pomembnimi tradicionalnimi trgi RS. Srednja Evropa ima za RS tudi vitalen pomen na področju prometnih povezav.

Izhod iz globalne recesije ostaja naloga tudi za diplomacijo. V tej zvezi bo za ekonomsko diplomacijo velikega pomena spremljanje razvoja globalnih ekonomskih institucij, ki morajo preseči prepad med ekonomsko globalizacijo in vlogo držav oziroma mednarodnih organizacij pri njenem upravljanju. Za RS kot del transatlantskega prostora bo zelo pomembno sklepanje trgovinskega sporazuma med EU in ZDA. Pomembni so tudi trgovinski odnosi EU z Japonsko, Turčijo in drugimi perspektivnimi svetovnimi regijami.

V svetu, v katerem vznikajo nova središča moči (novi poli), je zagotavljanje varnosti z orodji multilateralizma zahtevnejše, kot je bilo to v bipolarnem svetu; potreba po mednarodnem sodelovanju bo v takšnem svetu še večja. Prepoved uporabe sile in dogovor o svetovni trgovini bosta ostala temelja mednarodnih odnosov. Hkrati se multilateralizem spopada z novimi omejitvami, kar se kaže v uveljavljanju novih skupinskih igralcev, različnih "G-skupin" in regionalnih koalicij, zlasti na področju mednarodnih gospodarskih odnosov. Nujna je tudi reforma Organizacije združenih narodov, ki naj izraža spremenjene razmere v mednarodni skupnosti.

Velik napredek je doživelo mednarodno kazensko pravosodje, zlasti z ustanovitvijo in nekaterimi pomembnimi dosežki Mednarodnega kazenskega sodišča, četudi njegov doseg ostaja omejen. Pomemben razvoj so doživeli nekateri novi multilateralni koncepti, npr. *odgovornost zaščititi*. Na celotnem področju mednarodnih odnosov pomenijo izziv veliki in svetovno vplivni nedržavni deležniki.

Globalizacija, spremenjeni odnosi v mednarodni skupnosti, okoljski, ekonomski in socialni izzivi zahtevajo preoblikovanje naših ekonomij, institucij in naših družb za uresničitev trajnostne prihodnosti za vse. Tako imenovana *agenda post-2015* ponuja takšno priložnost: izkoreninjenje revščine, trajnostni razvoj, človekove pravice. Globalizacija zahteva upravljanje – vse te vsebine se bodo še bolj vključevale v zunanjo politiko. To velja tudi glede podnebnih sprememb: scenariji do leta 2050 kažejo za RS nadaljevanje ogrevanja, povečevanje količine padavin pozimi in zmanjševanje količine padavin v južni Sloveniji poleti.

Članstvo v EU in Nato potrjuje, da je Slovenija del zahodnoevropskega vrednotnega kroga, okrepila sta se politični pomen in varnost RS, pa tudi njena odgovornost. Dve veliki poglavji slovenske zunanje politike sta bili šele odprti: RS se mora v obeh forumih stalno izkazovati, poiskati in utrjevati svoje mesto ter v okvir skupnostnih interesov uvrščati tudi svoje lastne. Podobno velja za druge mednarodne organizacije, katerih članica je. Pri tem tudi dolgoročno z vidika RS ni mogoče pričakovati tako odmevnih zunanjepolitičnih dogodkov, kot sta bila vstop v EU in Nato. Po četrtr stoletja, ki so ga zaznamovali mednarodno priznanje, umestitev na politični zemljevid sveta, vključevanje v mednarodne organizacije (EU, Nato, OECD) in uspešno uveljavljanje v njih (članstvo v Varnostnem svetu, predsedovanje Organizaciji za varnost in sodelovanje v Evropi – OVSE, Svetu EU kot prva izmed tranzicijskih držav in Svetu Evrope), je zdaj v ospredju doseganje prepoznavnosti in ugleda RS kot države, ki je uspešna predvsem na gospodarskem področju in pri zagotavljanju vsestranske blaginje njenih prebivalcev ter hkrati odgovorna in dejavna v svetu.

Diplomacija je kot sredstvo zunanje politike ključni državotvorni instrument za uveljavljanje nacionalnega interesa v mednarodnih odnosih. Pri tem je lahko uspešna, če jo podpira robusten finančni in gospodarski položaj države, politična stabilnost, vladavina prava in spoštovanje človekovih pravic, socialna kohezija in nacionalna ter narodna zavest ter obrambne sile, ki so sposobne in pripravljene dati prispevek k skupni odgovornosti za svetovno varnost. Pri tem se zunanja politika zaveda omejitev, ki jih za RS pomeni njena velikost (glede na zunanjepolitične zmogljivosti in vpliv v mednarodni skupnosti), vendar to dejstvo vidi predvsem kot priložnost za verodostojen, pragmatičen in prožen pristop ter uporabo niš v zunanji politiki.

Slovenski nacionalni interes

Nacionalni interes RS je utemeljen v tem, čemur država in njeni državljani pripisujejo največjo vrednost, ter v tem, kar se izraža v nacionalni in narodni istovetnosti. Opredeljen je kot demokratično oblikovan lasten nadzor nad pogoji, ki omogočajo reprodukcijo države in družbe ter njune infrastrukture.

Vitalni nacionalni interes RS je v obstoju RS, njeni suverenosti, ozemeljski celovitosti in politični neodvisnosti, obstoju temeljnih vrednot in načel Ustave RS, v obstoju slovenskega naroda in slovenskih manjšin, slovenske kulture in slovenskega jezika.

V strateškem interesu RS sta varnost in stabilnost v svetu, zlasti v Evropi, urejeni dvostranski odnosi, učinkovit multilateralni sistem na čelu z OZN, močna EU in globalna strateška vloga Nata, zagotavljanje trajnostnega razvoja RS – vključno z varstvom voda kot vse bolj cenjenega vira prihodnosti, gospodarska in siceršnja blaginja države in prebivalstva, ohranitev položaja evropskega prometnega križišča, energetska, surovinska in prehranska varnost RS, varnost pred grožnjami ekstremizma, terorizma in organiziranega kriminala, močna civilna družba, učinkovita pravna država in dobro upravljanje ter socialna kohezija.

Vrednote in interesi so v sodobni zunanji politiki neločljivo prepleteni. Zunanja politika prek več in dvostranskih dejavnosti zagotavlja varno in stabilno mednarodno okolje, krepi odprtost države v Evropo in svet ter s tem podpira gospodarstvo, kar je pomembno ne le med gospodarsko in finančno krizo, ampak tudi pri reševanju drugih razvojnih in družbenih vprašanj. Zunanja politika sooblikuje prihodnost nacije.

1.3 ZUNANJA POLITIKA V SOODVISNOSTI Z NOTRANJO

Za kulturo zunanje politike

Osrednja vloga Ministrstva za zunanje zadeve

Zunanja politika je v samem temelju države in njene suverenosti in del nacionalno-varnostne politike. RS je v mednarodnem prostoru dejavna kot celota, kar je posebnega pomena za državo z omejenimi viri. Konsistentnost in koherentnost zunanje politike RS omogočata lažjo prepoznavnost primerjalnih prednosti RS v mednarodnih odnosih – te so zlasti v njenem ugodnem geostrateškem položaju ter v zgodovinski in kulturni specifičnosti.

Ministrstvo za zunanje zadeve ima v skladu z Zakonom o zunanjih zadevah osrednjo vlogo na področju mednarodnih odnosov RS; zagotavlja podporo pri usklajevanju, resorna ministrstva in drugi državni organi pa svoje načrte in dejavnosti na mednarodnem področju, tudi obiske, vnaprej usklajujejo z Ministrstvom za zunanje zadeve. Pri tem so ključnega pomena dobro medresorsko sodelovanje, učinkovito oblikovanje stališč in sproten pretok informacij med resorji. V zvezi s tem bo vlada spodbujala stažiranje diplomatov v resornih ministrstvih oziroma uslužbencev drugih ministrstev na zunanjem ministrstvu.

Posebno vlogo in naloge pri usklajevanju zunanjepolitičnih dejavnosti imajo Državni zbor, še posebej Odbor za zunanjo politiko in Odbor za zadeve Evropske unije, ter Urad predsednika Republike Slovenije in Kabinet predsednika Vlade Republike Slovenije. Vlogo na področju zunanje politike ima tudi Državni svet. Glede ekonomskih odnosov s tujino ima posebno vlogo Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo.

Zunanja politika v pluralni družbi

Zunanjepolitični izzivi so lahko pomemben prispevek h krepitvi temeljnega nacionalnega soglasja in tudi k spravi. Kultura zunanje politike zahteva državniško držo, kontinuiteto načel in vrednot, profesionalno diplomacijo ter – po potrebi tudi formalizirano – iskanje širokega soglasja

o temeljnih zunanjepolitičnih usmeritvah in odločitvah ter najpomembnejših kandidaturah v mednarodnih institucijah, pa tudi izkazovanje enotnosti nacionalnega interesa pri nastopanju nosilcev državnih funkcij v tujini.

V okviru razvijanja kulture zunanje politike v družbi si bo zunanje ministrstvo prizadevalo za ustrezno pozornost medijev (zlasti javnih) do vprašanj zunanje politike in mednarodnih odnosov.

Na kratko: kaj in kako

- **Mir, varnost, blaginja – trije temelji zunanje politike RS.**
 - **Občutne spremembe v mednarodnem okolju, tudi v EU, imajo pomembne posledice, na katere se mora RS pripraviti.**
 - **RS ostaja v svetovnem merilu ena najvarnejših držav – ta varnost ni samoumevna in zahteva dejavno zunanjo politiko RS z večjim poudarkom na področju varnosti.**
 - **Z opredeljenimi vitalnimi in strateškimi nacionalnimi interesi RS zagotavlja svojo prisotnost v zanj ključnih procesih in odnosih v mednarodni skupnosti.**
 - **Osrednja vloga Ministrstva za zunanje zadeve na področju mednarodnih odnosov RS, v tesnem sodelovanju z ostalimi resorji.**
 - **Za novo kulturo zunanje politike: državniška drža, kontinuiteta, profesionalnost, pluralnost, enotnost; usklajevanje politike ob najpomembnejših odločitvah in kandidaturah.**
-

2

Koncentrični krogi zunanje politike – prednostna območja

2.1 V EVROPI IN EVRO-ATLANTSKEM PROSTORU

Evropa

Evropske politike: v jedru razvite, poglobljene in razširjene Evropske unije

RS je že več kot desetletje del Evropske unije, ki je naše najpomembnejše vrednotno, politično in pravno okolje. Razsežnost EU je celovito vključena v delovanje vseh vladnih resorjev in drugih institucij države. Konkretnjšim usmeritvam za delovanje Slovenije v institucijah EU je posvečena posebna deklaracija, ki jo redno pripravlja Vlada Republike Slovenije in potrjuje Državni zbor.

Koristi članstva RS v EU, evrskem in schengenskem območju niso omejene zgolj na ekonomski in varnostni vidik. Slovenska vizija EU je vizija "družine narodov". Vrednote, za katere se zavzemamo v EU – človeško dostojanstvo, svoboda, demokracija, enakost in vladavina prava, vključno s pravicami pripadnikov manjšin, ohranitvijo kulturne raznolikosti in jezikovne enakopravnosti – so skupne državam članicam in njihovim državljanom. Dinamika sprememb znotraj samih držav, v EU in svetu od nas zahteva močno politično voljo, da zagotovimo spoštovanje navedenih vrednot in temeljnih svoboščin notranjega trga Evropske unije. Med temi je velikega pomena za RS tudi prosti pretok delovne sile.

RS zagovarja močnejšo, bolj povezano, učinkovito in pregledno Unijo. Načelo subsidiarnosti – kot je zasidrano s Pogodbo o Evropski uniji – naj ob načelu sorazmernosti ostane osnovno načelo za urejanje področij, ki ne sodijo v izključno pristojnost Evropske unije, npr. na področju kazenskega pravosodja. Na področju nadzora spoštovanja načela subsidiarnosti naj še vedno ključno vlogo igrata nacionalni parlamenti in Sodišče EU. Proces poglobljanja naj poteka ob polnem spoštovanju načel subsidiarnosti in sorazmernosti ter demokratične legitimnosti. Na sedanji stopnji integracije je poglobljanje EU smiselno izvajati na podlagi obstoječih temeljnih pogodb EU. RS si bo prizadevala tudi za povečanje učinkovitosti EU v spreminjajočih se razmerah v Evropi in svetu.

RS bo tako kot doslej sklepala prožna zavezništva, hkrati pa se tesneje povezovala s posameznimi članicami ali skupino članic s podobnimi interesi v evropskih politikah. Vodilo pri tem so prednostna področja, ki izhajajo iz razvojnih, socialnih, okoljskih, zgodovinskih, kulturnih in drugih posebnosti RS.

Učinkovit odgovor na svetovne gospodarske in finančne izzive zahteva boljše usklajevanje gospodarskih politik držav članic, odgovornejše vodenje teh politik v skladu z dogovorjenimi skupnimi smernicami in tudi zavezo k medsebojni solidarnosti. Posebno pozornost bo RS namenjala investicijam, tudi prek virov v povezavi z EU, in izboljšanju investicijskega okolja. Za EU in RS sta ključni finančna stabilnost in dolgoročna vzdržnost javnih financ. RS bo še naprej podpirala dokončno vzpostavitev gospodarske in denarne unije, v okviru katere je evro zagotovilo stabilnosti cen in valute.

Gospodarska rast oz. razvoj, krepitev konkurenčnosti EU, povečevanje zaposlenosti in krepitev notranjega trga so nujni za vsestransko blaginjo Evrope. Cilj RS je doseči povprečje razvitosti EU, za kar je na tej stopnji razvoja oziroma v vmesnem obdobju pomembna ohranitev položaja neto prejemnice. Pogajanja o proračunu EU, vključno s sredstvi za kohezijsko politiko, in aktivno delovanje na tem področju bodo zato še naprej med glavnimi prednostnimi nalogami RS. Pomembna je tudi povezava gospodarskih politik s socialnim področjem, na katerem si bo RS tudi s pomočjo EU prizadevala povečevati kakovost življenja prebivalcev, in z okoljskim področjem, kjer se bo zavzemala za zniževanje obremenitve okolja in trajnostno obnavljanje ključnih virov, ter za ohranjanje kulturne dediščine, podporo kulturnemu in kreativnemu sektorju. Notranji trg EU omogoča slovenskim podjetjem neoviran dostop do največjega gospodarskega območja na svetu. Za slovensko gospodarstvo, ki je izrazito izvozno usmerjeno, je to izrednega pomena. RS si bo še naprej dejavno prizadevala za dokončanje enotnega notranjega trga.

V okviru skupne trgovinske politike EU se slovenskemu gospodarstvu odpirajo tudi trgi tretjih držav, kar je v vse bolj globaliziranem svetu ključnega pomena; RS bo še naprej zagovarjala odprto, ambiciozno in uravnoteženo trgovinsko politiko ob doslednem spoštovanju doseženih evropskih standardov; pri tem bo ščitila kulturno identiteto pred globalizacijskimi vplivi z varovanjem kulturne dediščine.

S skupnim ukrepanjem v boju proti čezmejnemu kriminalu in terorizmu, v čezmejnem pravosodnem sodelovanju v civilnih, gospodarskih in kazenskih zadevah, pri zagotavljanju varnosti meja in spopadanju z migracijskimi tokovi države članice ustvarjajo pomembno dodano vrednost. V okviru pravosodja in notranjih zadev je Schengenski sporazum pomembno prispeval k prostemu gibanju ljudi znotraj EU in varnosti. Cilj RS je, da ji prihodnji premiki schengenske meje zagotovijo vsaj enako varnost kot doslej, predvsem pred organiziranim kriminalom. Z vidika negativnih plati migracij bo opozarjala, da je korenite rešitve mogoče najti le z odpravljanjem vzrokov, pri čemer je treba tesno sodelovati z državami izvora migracijskih tokov. Pozorna bo na humanitarne razsežnosti vprašanja migracij ter na potencialno pozitiven pomen migracij za zaposlovalno in demografsko politiko.

RS bo prispevala h krepitvi mehanizma Unije na področju civilne zaščite.

Glede na geografski in prometni položaj je cilj RS vključitev v sodobno in učinkovito vseevropsko prometno omrežje (TEN-T) v skladu s prometno strategijo RS. V okviru razvoja celostne pomorske politike EU bo podpirala ukrepe v korist pomorske usmeritve Slovenije.

RS si bo prizadevala, da bodo v procesu izoblikovanja energetske unije osrednjo vlogo še naprej ohranjali popolna integracija notranjega energetskega trga, ambiciozni podnebno-energetski cilji in zagotavljanje energetske varnosti. Celovit pristop k vsem vidikom energetske politike ter enoten pristop EU do globalnih energetske in podnebne vprašanja sta za Slovenijo ključna, zato podpiramo tudi krepitev povezave med evropsko zunanjo in energetsko politiko s ciljem zagotovitve enotnega glasu v globalnih odnosih.

RS se bo v okviru evropskih politik še posebej zavzemala za takšno skupno kmetijsko politiko, ki bo omogočala trajnostni in enakomeren razvoj vseh podeželskih območij v Evropi ter hkrati upoštevala posebnosti in izzive slovenskega kmetijstva in podeželja.

RS bo podpirala mreženje vseh slovenskih deležnikov v raziskovalnem, inovacijskem in ustvarjalnem procesu z najbolj uveljavljenimi deležniki iz drugih držav, predvsem v okviru programov EU za raziskave in razvoj, izobraževanje in usposabljanje ter kulturo.

Glede na svojo zgodovinsko izkušnjo se RS zaveda pomena močne skupne zunanje in varnostne politike (SZVP) ter skupne varnostne in obrambne politike (SVOP) EU; zgodovinska izkušnja in geopolitični položaj pa dajeta ton dodani vrednosti, ki jo RS lahko ponudi na tem področju. EU krepi naš glas v svetu. Pri sooblikovanju navedenih politik EU bo RS dejavna predvsem glede horizontalnih in regionalnih tem, ki so v njenem strateškem interesu. V skladu s potrebami EU ter svojimi interesi in zmogljivostmi bo sodelovala v civilnih misijah in vojaških operacijah na kriznih območjih. Tudi v prihodnje bo posebno pozornost namenjala Zahodnemu Balkanu, razmeram v regiji in sodelovanju z državami regije.

Za uspešno delovanje v institucijah EU je nujno učinkovito medresorsko usklajevanje evropskih zadev; sistem usklajevanja bo dodatno okrepljen, osredotočen pa bo na zadeve, ključne za RS. Bistvenega pomena je proaktivna vloga že pri pripravi zakonodajnih pobud in zagotovitev pravočasnih, kakovostnih in medresorsko usklajenih nacionalnih stališč do zakonodajnih predlogov in drugih pobud na ravni EU, nato pa sooblikovanje politik in zagovarjanje nacionalnih interesov v Svetu. Bistvena je tudi redna in dejavna udeležba ministrstev na vseh ravneh na zasedanjih Sveta, vključno z najvišjo. Za krepitev demokratične legitimnosti EU je izredno pomembno, da so v oblikovanje slovenskih stališč že v zgodnji fazi vključeni Državni zbor, interesne organizacije in civilna družba. Pri tem je – zlasti za potrjevanje stališč v Državnem zboru – treba zagotoviti pravočasne in kakovostne podlage, posebno ko gre za ključna področja RS. Na področju obravnave EU zadev je potrebna specializacija.

Ministrstvo za zunanje zadeve se tudi redno neformalno posvetuje s slovenskimi poslanci v Evropskem parlamentu, v stikih pa je tudi s slovenskimi uslužbenci institucij EU, pri čemer v celoti spoštuje njihovo zavezanost delovanju v interesu EU.

Dvostransko sodelovanje v Evropi

V skladu z deklaracijo predsednikov vlad iz leta 2011 bo RS ohranjala tesen dialog z Zvezno republiko Nemčijo o najpomembnejših vprašanjih v Evropski uniji z namenom krepitve svoje politične in gospodarske enotnosti ter stabilnosti evra. Nemčijo in Slovenijo povezujejo zgodovina, skupni širši srednjeevropski kulturni prostor ter izredno razviti gospodarski stiki. Sodelovanje z Nemčijo ima dodaten pomen glede na njene ambicije za dejavnejšo vlogo v mednarodnih odnosih, tudi na področju varnosti.

Sodelovanje s Francijo se v skladu s politično deklaracijo o slovensko-francoskem partnerstvu osredotoča na politični dialog (s poudarkom na Zahodnem Balkanu, zlasti v okviru *Procesa Brdo*), partnerstvo v gospodarstvu, znanosti, izobraževanju, kulturi, okolju in frankofoniji.

RS znotraj EU v skladu s svojimi strateškimi interesi sodeluje z vsemi zainteresiranimi partnerji, predvsem pa se povezuje s podobno mislečimi državami, prednostno s srednjeevropskimi oz. državami Višegrajske skupine, s sosedami in manjšimi državami članicami. RS bo pozorna tudi do političnega in gospodarskega sodelovanja s Poljsko. Glede na svojo pomorsko usmeritev bo sodelovala s sredozemskimi državami članicami.

Pri zagotavljanju prisotnosti v evropskih državah bo zunanje ministrstvo inovativno in nekonvencionalno, ko gre za določanje potrebam primerne velikosti, obsega in načina zastopanja. Pri tem bo izhajalo iz prepričanja, da položaj, ko v večjih ali primerljivih državah RS

ne bi imela niti enega kariernega diplomata, ne omogoča ustreznega uveljavljanja in varovanja interesov RS.

Pomemben sogovornik v Evropi (in svetu) je tudi Sveti sedež, posebno v zvezi z vprašanji miru, razvoja, verske svobode, medkulturnega in medverskega dialoga, kulturne identitete, humanitarnimi in drugimi svetovnimi vprašanji, ki jih poudarja prav sedanji pontifikat. Poleg dvostranskih odnosov dialog s Svetim sedežem poteka tudi v okviru določil Lizbonske pogodbe.

Širitev EU in evropsko sosedstvo

RS ostaja zagovornica širitve EU kot najmočnejšega geopolitičnega instrumenta EU in enega najmočnejših vzvodov za krepitev politične in gospodarske stabilnosti ter varnosti, zlasti z državami Zahodnega Balkana. Vstop novih članic mora pomeniti dejansko širitev območja skupnih vrednot, s posebnim poudarkom na vladavini prava in manjšinskih pravicah, prispevati mora k politični stabilnosti in varnosti v regiji in Evropi. Zrelost za vstop držav kandidat za članstvo se mora poleg prevzema in izvajanja pravnega reda EU izražati tudi v družbenih spremembah v času pogajanj o članstvu. Vlada bo pripravila celovito presojo posledic vstopa držav regije v EU. RS bo vstopanje držav Zahodnega Balkana v EU podpirala tudi prek *Procesa Brdo*.

Za Evropo in Slovenijo je velikega pomena k EU in njenim vrednotam uprta Turčija. RS krepi gospodarske vezi s Turčijo, srednjeročno in dolgoročno priložnosti obstajajo pri skupnem nastopu na tretjih trgih. RS se zavzema za nadgradnjo in posodobitev carinske unije med EU in Turčijo.

RS bo svoje zunanjepolitične cilje v evropski vzhodni in južni sosesčini ter širše uresničevala tudi prek skupne zunanje in varnostne politike EU.

Za RS je pomembno, da je njena širša sosesčina varna, stabilna in demokratična. Zato si želi dobrih odnosov z državami vzhodnega partnerstva in jih spodbuja pri izvedbi reform na področju demokracije, vladavine prava in spoštovanja človekovih pravic. RS bo ponudila pomoč pri približevanju EU tistim državam vzhodnega sosedstva, ki v tem pogledu izkazujejo največje ambicije, zlasti pa Ukrajini, Moldaviji in Gruziji. Priložnosti za sodelovanje z državami vzhodnega partnerstva vidi tudi na gospodarskem in energetskega področju.

Ruska federacija

Poleg pomena ruskega trga za slovensko gospodarstvo je za RS zanimivo tudi sodelovanje v turizmu, kmetijstvu, kulturi in izobraževanju, zlasti na jezikovnem in tehničnem področju. Znotraj Evropske unije si bo RS dolgoročno prizadevala za pritegnitev Ruske federacije v krog skupnih evropskih vrednot in s tem za dolgoročno partnerstvo Ruske federacije z EU, ki bo krepilo težo Evrope v globalnem svetu. RS bo zagovarjala tako obliko sodelovanja v posovjetskem prostoru, ki v celoti spoštuje suverenost in ozemeljsko celovitost vseh držav regije.

Slovenija v Srednji Evropi

Kot srednjeevropska država ima Slovenija z drugimi državami tega območja večstoletne zgodovinske, politične in kulturne vezi; to je tudi izvorni prostor kulturne dediščine in spomina. Na ta prostor je Slovenija močno navezana gospodarsko in prometno. Za pristanišče Koper – kot jedro pristanišče evropskega omrežja TEN-T – je Srednja Evropa naravno zaledje. Za države Srednje Evrope so značilne politična stabilnost, varnost, ambiciozna gospodarska politika, relativno visoka kupna moč in skupne kulturne poteze, kar potrjuje središnji politični in gospodarski pomen teh držav za Slovenijo. Srednjeevropska identiteta je za RS pomembna priložnost, ki jo bo intenzivneje izkoriščala.

RS bo krepila politično sodelovanje z vsemi srednjeevropski državami, posebno z Avstrijo, Češko, Madžarsko, Slovaško in Poljsko. Glede na svoj geopolitični položaj je RS naravna partnerica držav Višegradske skupine. Sodelovanje bo osredotočeno na krepitev gospodarskih, prometnih (zlasti zagotavljanja ustrezne železniške povezave koprskega pristanišča s Srednjo Evropo) in energetskih povezav med Baltikom in Jadranom.

Potencial za sodelovanje z državami Srednje Evrope in znotraj srednjeevropskih regionalnih povezav obstaja tudi na področju usklajevanja delovanja v EU, Zahodnega Balkana in vzhodnega partnerstva, znotraj drugih multilateralnih organizacij, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami ter turizma. Kulturna sorodnost narekuje okrepitev kulturne promocije Slovenije v državah Srednje Evrope.

Evro-atlantski prostor

RS zaveznica v Natu, Nato – temeljni okvir nacionalne in transatlantske varnosti

Članstvo v Natu je izraz suverene volje RS in pripadnosti kolektivni obrambi. Severnoatlantsko zavezništvo v hitro spreminjajočem se varnostnem okolju in ob omejenih nacionalnih virih še naprej pomeni najučinkovitejši in najgospodarnejši način zagotavljanja nacionalne varnosti RS. S članstvom v Natu si je RS zagotovila stopnjo varnosti, ki si je sama tudi z nekajkrat večjimi sredstvi ne bi mogla, saj se države z vrsto novih izzivov ne morejo spopadati same. Spremembe varnostnega okolja na evropski celini, Bližnjem vzhodu in širše pričajo o dolgoročni potrebi po obrambnem zavezništvu demokratičnih držav ter tudi po sodelovanju RS kot zaveznice v Natu pri zagotavljanju globalne in regionalne varnosti z izpolnjevanjem zavez in delitvijo bremen v okviru zavezništva. RS pomembno prispeva na območju Zahodnega Balkana in Sredozemlja ter pri pokonfliktni obnovi in civilni zaščiti.

Zunanja politika krepi zavest o vlogi in pomenu Nata, ki temelji na zaščiti skupnih vrednot. Krepi zaupanje javnosti v zavezništvo in kolektivno obrambo kot del skupnih prizadevanj za zagotavljanje mednarodnega miru in varnosti, ki naj kar najbolj poteka v okviru delovanja OZN. Pri tem bo RS gradila na izkušnji in uspehih sodelovanja v misijah.

Slovenija je verodostojna zaveznica in zanesljiva članica Nata, ki bo tudi v prihodnje izpolnjevala svoj delež zavez, izhajajočih iz članstva v Natu. Dejavnost bo v prizadevanjih Nata za izgradnjo zmogljivosti, ki bodo branile RS in druge države članice pred novimi grožnjami ter pri krepitvi klasičnih zmogljivosti za kolektivno obrambo. Zagotavljala bo svoj prispevek k enotnosti zavezništva in ohranjanju solidarnosti med zaveznicami, zlasti s tistimi, ki se čutijo posebej ogrožene. Zavzemala se bo za krepitev sodelovanja med Natom in drugimi mednarodnimi organizacijami. Še naprej se bo močno angažirala pri zavezniški politiki odprtih vrat ter dejavno podpirala širitev zavezništva z državami, ki izpolnjujejo pogoje in katerih članstvo predstavlja dodano vrednost za zavezništvo. Še naprej bo poudarjala pomen političnega dialoga in praktičnega sodelovanja s partnerskimi državami.

Transatlantski odnosi

Ključni vidik zavezništva so transatlantski odnosi z ZDA in Kanado, ki v spremenjenem varnostnem okolju znova pridobivajo na pomenu. Tudi nadgradnja skupnega čezatlantskega gospodarskega prostora ima izreden strateški pomen v razmerju do drugih rastočih svetovnih sil oziroma za zagotavljanje položaja evro-atlantskega prostora v večpolarni ureditvi sveta. Kot članica EU bo RS izkoristila priložnost sooblikovati projekt, ki ima ambicije postaviti smernice za razvoj globalnih gospodarskih in tudi političnih odnosov v 21. stoletju.

Združene države Amerike

Evropo – in Slovenijo kot njen del – in ZDA povezujejo temeljne vrednote, skupne civilizacijske korenine, varnostni in gospodarski interesi. Razvoj varnostnega okolja ponovno kaže na potrebo po ameriški pozornosti do vprašanj evropske varnosti. V tem pogledu so odnosi z ZDA za RS ključnega strateškega pomena.

RS in ZDA sta trdno povezani prek zaveznitva Nato in slovenskih izseljencev ter prek uspešnega sodelovanja na področju obrambe in jedrske energije. Te vezi in kontinuiran globalni pomen ZDA terjajo svež in tesen politični dialog med državama ter veliko večje izkoriščanje potenciala na gospodarskem in znanstveno-tehničnem področju. RS podpira pogajanja za sklenitev takšnega čezatlantskega partnerstva za trgovino in naložbe med EU in ZDA, ki bo upoštevalo interese in posebnosti Evropske unije in njenih članic. Gospodarska diplomacija bo podpirala slovenska podjetja, ki bodo želela izkoristiti priložnosti omenjenega sporazuma.

Na kratko: kaj in kako

- Razsežnost EU je integralni del vseh vladnih institucij države; okrepiti medresorsko usklajevanje zadev EU.
 - Za močnejšo, bolj povezano, učinkovito in pregledno EU.
 - Premiki schengenske meje morajo zagotoviti vsaj enako varnost RS kot doslej.
 - Vključitev RS v vseevropsko prometno omrežje; podpora pomorski usmeritvi RS.
 - Pomen dvostranskega sodelovanja znotraj EU, še posebej s ključnimi partnerji.
 - Širitev EU mora pomeniti širitev območja skupnih vrednot; podpora perspektivi EU državam vzhodnega partnerstva, zlasti Ukrajini.
 - Dolgoročno pritegniti Rusko federacijo v krog skupnih evropskih vrednot ob polnem spoštovanju suverenosti in ozemeljske celovitosti vseh držav posovjetskega prostora.
 - Krepitev sodelovanja s srednjeevropskimi državami, zlasti na gospodarskem, prometnem in kulturnem področju.
 - RS v NATO: verodostojna zaveznica, dejavna in zanesljiva članica.
 - RS bo izkoristila priložnosti, ki jih za globalni položaj EU predstavlja nadgradnja skupnega čezatlantskega gospodarskega prostora.
 - Okrepitev političnih in gospodarskih stikov z ZDA.
-

2.2 V SOSEŠČINI

Sodelovanje na stičišču alpskega, jadranskega in podonavskega prostora

Slovenija je srednjeevropska in sredozemska država v središču alpsko-jadransko-podonavskega prostora, treh makroregij ter na stičišču zahodne in jugovzhodne Evrope. Je (skupaj s Češko) najzahodnejša slovanska država. Stičišče treh geografskih in petih jezikovnih svetov (germanskega, romanskega in retoromanskega – furlanskega, ugrofinskega in slovanskega) ponuja izredne priložnosti za gospodarsko, politično in kulturno sodelovanje. Dodaten pomen temu prostoru dajejo avtohtone slovenske narodnostne skupnosti v vseh štirih sosednjih državah, s katerimi smo povezani v enoten etnični, kulturni in jezikovni prostor. Njegova ohranitev je izrednega nacionalnega pomena. Posebno mesto v tem prostoru imata avtohtoni italijanska in madžarska narodna skupnost, pa tudi romska skupnost.

Slovenija je naravno središče tega prostora. Tudi gospodarsko je ta prostor najpomembnejši za Slovenijo. Tesno je povezan s koprskim pristaniščem: slovensko morje je slovensko in srednjeevropsko okno v svet.

Za ohranitev tega ugodnega položaja in izrabo ponujenih priložnosti RS – poleg dvostranskih stikov s sosednjimi državami – goji na visoki politični ravni vezi z deželami oziroma zveznimi enotami tako dvostransko kot v okviru makroregij (alpska, jadransko-jonska in podonavska) in različnih oblik regionalnega sodelovanja. Posebno pozornost namenja sodelovanju s Koroško,

Štajersko in Gradiščansko, Svobodno deželjo Bavarsko, deželo Baden-Württemberg, Furlanijo - Julijsko krajino, Venetom in Lombardijo, Železno in Zalsko županijo ter z Istro in drugimi obmejnimi hrvaškimi županijami. Sodelovanje z obmejnimi deželami tega prostora bo dodaten pomen dobilo z oblikovanjem regij kot političnih enot v RS. Te morajo biti zanimiv partner in zrel čezmejni sogovornik ter razviti ustrezno gravitacijsko zmogljivost za uspešno čezmejno sodelovanje. To sodelovanje je za RS – katere večino ozemlja sestavljajo obmejna območja – še prav posebnega pomena.

Sosednje države

Zaradi več stoletij skupne zgodovine in prisotnosti avtohtone slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem in Štajerskem ima Avstrija posebno mesto v sodelovanju s sosedi. V ospredju zunanjepolitičnih prizadevanj ostajajo gospodarsko sodelovanje, krepitev cestnih in železniških prometnih povezav, vsestransko uresničevanje Sporazuma o sodelovanju v kulturi, izobraževanju in znanosti ter kulturna in turistična promocija Slovenije. V nacionalnem interesu RS je obstoj in razvoj slovenske manjšine na avstrijskem Koroškem in Štajerskem, njene identitete, celovitosti in avtonomnosti na temelju avstrijske državne pogodbe. RS vztraja na dosledni izpolnitvi 7. člena avstrijske državne pogodbe v smislu popolne enakopravnosti slovenskega jezika pred sodišči in upravnimi organi ter drugimi ustanovami, na katere so prenesene naloge državne, deželne in občinske uprave. RS bo dejavno spodbujala oblikovanje samoupravne organiziranosti slovenske narodne skupnosti. RS se bo zavzemala tudi za ustrezen položaj slovenskega jezika zunaj tradicionalnega poselitvenega prostora. Naravne nesreče v zadnjih letih so poudarile pomen okrepljenega sodelovanja med državama tudi na tem področju, zlasti glede čezmejnega upravljanja vodnih virov.

V odnosih RS z Italijo je posebna pozornost namenjena gospodarskemu sodelovanju, razvoju prometnih povezav, energetiki, okolju, kulturni in turistični promociji Slovenije, vrnitvi kulturnih dobrih v njihova izvorna okolja, ureditvi vprašanja rabe frekvenc ob meji, ureditvi vprašanja Slovenskega stalnega gledališča v Trstu ter spodbujanju čezmejnega regionalnega in lokalnega povezovanja. V zvezi s slovensko narodno manjšino si bo RS prizadevala za celovito izvajanje zaščitne zakonodaje na celotnem poselitvenem prostoru s posebnim poudarkom na urejanju položaja manjšine v Videmski pokrajini. RS bo nadaljevala proces preseganja zgodovinskih konfliktov, začel z dvostranskimi sporazumi med SFRJ in Italijo, ki jih je RS nasledila, nadaljevan s poročilom slovensko-italijanske zgodovinsko-kulturne komisije in utrjen v dvostranskih stikih v zadnjih letih.

V odnosih s Hrvaško bo – poleg nadaljnje krepitve gospodarskega sodelovanja – kratkoročno in srednjeročno v ospredju izvršitev odločbe arbitraže o meji na morju in kopnem ter celovito reševanje vprašanja Ljubljanske banke v okviru nasledstva. RS si bo prizadevala za tesno sodelovanje med državama pri upravljanju Jedrske elektrarne Krško, še posebej pri iskanju trajne rešitve za odlaganje jedrskih odpadkov in razgradnjo JEK, k čemur sta zavezani obe državi z meddržavno pogodbo o JEK. Dolgoročno je za kakovostne odnose med državama najpomembnejša zmožnost identifikacije dejanskih strateških skupnih interesov. Med take interese poleg gospodarskega sodelovanja sodijo skupna skrb za Jadransko morje, sodelovanje v okviru EU, razvoj prometnih poti med državama in širše proti Jugovzhodni Evropi ter energetika. RS bo posebno pozornost namenila javni in kulturni diplomaciji. Prav tako si bo prizadevala za uveljavitev takšnih standardov za slovensko manjšino, kot veljajo za druge avtohtone narodne manjšine na Hrvaškem.

Promet, gospodarsko sodelovanje, nove energetske povezave, sodelovanje v Srednji Evropi ter kulturno sodelovanje in večanje vzajemne prepoznavnosti obeh držav bodo stalnice slovenske zunanje politike v odnosu do Madžarske, ki je tudi edina sosedna članica Višegradske skupine. V zvezi s slovensko manjšino v Porabju bo zunanja politika podpirala prizadevanja za revitalizacijo slovenščine kot maternega jezika v Porabju ter se trudila za ustrezen obseg zaščitnih norm in zastopstvo manjšine v madžarskem parlamentu.

Sredozemlje

RS je v tem prostoru dejavna zlasti v Uniji za Sredozemlje ter v jadransko-jonski pobudi. Krepani želi dodano vrednost pobude z njeno tesno povezanostjo s strategijo EU za jadransko-jonsko makroregijo. V prihodnje bo poleg že razvitih stikov z jadranskimi državami in Turčijo krepila dvostranske stike z drugimi državami evropskega in tudi južnega Sredozemlja. RS bo še naprej sodelovala v raznih neformalnih povezavah sredozemskih držav.

Kot jadranska, pomorska država ima RS lastno sredozemsko razsežnost, ki je ključno povezana s pristaniščem Koper kot regionalnim sredozemskim logističnim središčem Srednje Evrope. RS predstavlja stik Srednje Evrope s Sredozemljem. Ustrezna prometna povezava pristanišča Koper s srednjeevropskim zaledjem je ključna za zagotovitev položaja RS v tem prostoru.

Pozornost bo posvečala celovitemu in trajnostnemu upravljanju Jadranskega morja in obalnih območij. Ta prostor je za RS pomemben tudi z energetskega vidika. V njem je prav tako zelo aktualna problematika migracij ter s tem povezanih tveganj in odgovornosti za RS, pa tudi priložnosti.

Pomemben izraz sredozemske komponente slovenske zunanje politike je gostovanje *Evrosredozemske univerze* (EMUNI) v Portorožu, ki je eden od prednostnih projektov Unije za Sredozemlje. V sredozemskem prostoru lahko Slovenija prispeva tudi na področju medkulturnega dialoga.

Zahodni Balkan

Človeške in gospodarske vezi z državami Zahodnega Balkana ostajajo dobra podlaga za intenzivne in vsestranske odnose, upoštevaje tudi *Deklaracijo o Zahodnem Balkanu iz leta 2010* in *Smernice za delovanje RS do Zahodnega Balkana* ter dosedanje izkušnje *Procesa Brdo*. RS na Zahodnem Balkanu deluje tudi skupaj z drugimi partnerji EU in je prisotna v forumih, ki zadevajo prihodnost regije.

Ta podlaga je pomembna za ohranjanje prisotnosti RS v regiji kot političnega, gospodarskega in razvojnega partnerja ter svetovalca v procesih tranzicije in približevanja držav regije k EU in Nato, vključno v okviru predpristopne pomoči. RS bo delovala za krepitev povezovanja med EU in regijo zlasti na področju gospodarskih, prometnih in energetskih projektov na osi zahod-vzhod ter tudi glede varnosti in civilne zaščite oziroma varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami. RS lahko ponudi izkušnje v zvezi z varstvom manjšin. Za uspešno delovanje RS v regiji je potrebno sodelovanje vseh vladnih resorjev.

Prodor, ki ga simbolizira navzočnost znanih slovenskih trgovskih in blagovnih znamk v regiji, mora biti nadgrajen z izkoriščanjem ugodnega geografskega položaja RS in prednosti članstva evrskega območja ter upoštevanjem dejstva, da pretok kapitala ni več enosmeren. Prisotnost *Made in Slovenia* v regiji je dolgoročno odvisna od razvojne vizije RS, robustnosti in proizvodnosti domačega gospodarstva, diverzifikacije izvoza ter hitrosti in globine politične stabilizacije in transformacije regije.

Privlačnost Slovenije in slovenskega v državah Zahodnega Balkana je tesno povezana z mestom RS v EU in Natu ter s prepoznavnostjo in kredibilnostjo RS kot gospodarsko uspešne srednjeevropske države s specifično, jasno razpoznavno celostno podobo iskrenega prijatelja regije, ki odprto sledi svojim strateškim interesom. Pri tem bo RS posebej pozorna na oživiljanje in razvijanje stikov s posamezniki in institucijami, ki so v preteklosti že vzpostavili osebne ali institucionalne povezave s Slovenijo in zdaj zavzemajo pomembna mesta na političnem, gospodarskem, znanstvenem ali kulturnem področju, zlasti pa na sodelovanje z mladimi generacijami, ki take osebne izkušnje Slovenije še nimajo.

Za prihodnje dvostranske odnose z državami regije bo izrednega pomena dinamika in kakovost reševanja nasledstvenih vprašanj oziroma cilj dejanske in celovite uresničitve sporazuma o vprašanih nasledstva, saj gre pri tem za urejanje pomembnih medsebojnih pravnih razmerij in znatnih finančnih obveznosti po razpadu skupne države, pa tudi za politično odgovornost. RS bo pozorna na vse materialne in pravne vidike nasledstva ter z njim povezanih vprašanj, zlasti tistih, ki so pomembna za njene vitalne interese.

RS bo posebej pozorna na poslovno okolje v državah regije, krepitev institucij, dobro upravljanje in na boj proti organiziranemu kriminalu. Pozorno bo spremljala tudi nove varnostne izzive, povezane z radikalnimi gibanji. Območje Zahodnega Balkana, ki v celoti še ni doseglo potrebne politične stabilnosti, je velikega varnostnega pomena za RS. Pomemben element stabilizacije regije, na katerem bo dejavna RS, je nadaljnja krepitev regionalnega sodelovanja. Cilj tega sodelovanja so medsebojno spoštovanje in vzajemno priznavanje vseh držav regije (in vseh držav članic EU) ter njihovo vključevanje v ključne mednarodne organizacije. RS bo ohranila prisotnost v mednarodnih operacijah na Zahodnem Balkanu.

Alpe

Alpske države povezujejo kulturne značilnosti, življenjske razmere in izzivi, povezani z razvojem, ki upošteva skrb za ohranjanje biotske raznovrstnosti in bogastva naravnih virov. Alpske reke zagotavljajo pitno vodo širšemu evropskemu prostoru. Alpe so tudi presečišče prometnih povezav med severom in jugom Evrope, med celinskim delom ter Jadranskim in Sredozemskim morjem.

V alpski sosesčini RS še posebej tesno sodeluje s Švico, Lihtenštajnom in Avstrijo v okviru alpske kvadrilaterale. V širšem alpskem prostoru pomeni temelj sodelovanja Alpska konvencija, ki kot prednostna področja obravnava urejanje prostora in trajnostni razvoj, varstvo narave in urejanje krajine, hribovsko kmetijstvo, gorski gozd, turizem, energijo, varstvo tal, promet in mobilnost, upravljanje voda ter podnebne spremembe.

Alpska konvencija s slovenščino kot enim izmed uradnih jezikov je pomemben okvir za ohranjanje prisotnosti RS v regiji kot političnega, gospodarskega in razvojnega partnerja ter pri zagotavljanju trajnostnega razvoja tega območja. RS si bo zato še naprej prizadevala za krepitev in ohranitev vloge Alpske konvencije tudi z vidika povezovanja med EU in alpskim prostorom v okviru nove strategije EU za Alpsko regijo. Pri tem je za RS posebej pomembno sodelovanje na področju trajnostnega upravljanja naravnih virov, zlasti vode in biotske raznovrstnosti, prometa, naravnih nesreč ter zelenega gospodarskega razvoja.

Slovenci v sosednjih državah – skupni etnični, kulturni in jezikovni prostor

Nastanek samostojne in demokratične Slovenije ter njen vstop v EU in schengenski prostor sta utrdila povezanost skupnega etničnega, kulturnega in jezikovnega prostora. Kljub pozitivnemu razvoju v obmejnih deželah si je treba bolj prizadevati za družbeno potrditev slovenskih manjšin in zagotavljanje prisotnosti slovenskega jezika v tamkajšnjih javnostih.

Ključni cilj zunanje politike RS na področju manjšin je ustrezna raven pravnega varstva slovenskih manjšin v vseh štirih sosednjih državah, upoštevanje notranje in mednarodno pravo, ter uveljavitev takšnih upravnih, izobraževalnih, kulturnih in drugih politik, ki bodo ustavile proces asimilacije. Te cilje si bo RS prizadevala uresničevati tudi s krepitvijo manjšinskih zaščitnih norm v okviru mehanizmov multilateralne organizacij, zlasti Sveta Evrope.

Zunanja politika RS bo oživljala zavest o pomenu skupnega etničnega, kulturnega in jezikovnega prostora, tudi z vidika mesta RS v neposredni sosesčini ter krepitve vsestranskega razvoja alpsko-jadransko-podonavskega prostora. Posebno priložnost v tem smislu ponujajo gospodarski subjekti pripadnikov slovenske manjšine. RS bo dejavno spodbujala čezmejne, vseslovenske gospodarske, kulturne in druge projekte.

Slovenija je zaradi specifičnih danosti že pred desetletji razvila vzorčno prakso, močno pravno podlago, znanstveno ekspertizo in raziskovalne institucije na področju urejanja pravic manjšinskega prebivalstva. Ta potencial pomeni kakovostno orodje in vsebinsko nišo zunanje politike RS – tako pri urejanju položaja manjšin v RS in slovenskih manjšin v sosednjih državah kakor tudi širše.

Na kratko: kaj in kako

- Slovenija – naravno središče prostora Alp, Jadrana in Donave.
 - Dobrososedski odnosi; tesno sodelovanje z obmejnimi deželami sosednjih držav.
 - Podpora krepitvi prometnih povezav s sosednjimi državami.
 - Sodelovanje s sosedi ob naravnih in drugih nesrečah, na področju podnebnih sprememb ter varovanja okolja.
 - Vrnitev kulturnih dobrin v izvorna okolja.
 - Izvajanje arbitraže o meji s Hrvaško, reševanje vprašanja LB in NEK; identifikacija skupnih interesov v okviru EU, na Jadranu, v energetiki.
 - Koper – sredozemsko logistično središče Srednje Evrope.
 - Krepitev dvostranskih stikov v Sredozemlju.
 - Jadransko-jonska pobuda v tesni povezavi z makroregijo.
 - Proces Brdo – povezovalac med EU in Zahodnim Balkanom.
 - Nadgraditev slovenske prisotnosti na Zahodnem Balkanu.
 - RS – iskren prijatelj Zahodnega Balkana, ki odprto uresničuje svoje strateške interese.
 - Celovita ureditev nasledstvenih vprašanj: izrednega pomena za dvostranske odnose.
 - Cilj regionalnega sodelovanja na Zahodnem Balkanu: medsebojno spoštovanje in vzajemno priznavanje ter vključitev v mednarodne organizacije.
 - Alpska kvadrilateral, Alpska konvencija in strategija EU za Alpsko regijo.
 - Ustrezna raven pravnega varstva slovenskih manjšin v vseh štirih sosednjih državah; krepitev zaščite v okviru multilateralnih mehanizmov.
 - Skupni etnični, kulturni in jezikovni prostor kot vitalni nacionalni interes in gonilo razvoja v obmejnem prostoru.
 - Slovenska znanja in izkušnje pri varstvu manjšin – niša slovenske zunanje politike.
-

2.3 V ŠIRŠEM SVETU

Zunanja politika bo v sodelovanju z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo ter drugimi deležniki identificirala in podpirala dejanske interese in zmožnosti gospodarstva za prodor na oddaljena tržišča. Pri tem bo dejavnosti gospodarske diplomacije izvajala z inovativnimi metodami navezovanja gospodarskih stikov, vključno z uporabo digitalne diplomacije. Navezovala se bo tudi na blagovne znamke, ki so jih v teh državah obdržala nekatera slovenska podjetja. Vzdrževala bo vezi s slovenskimi skupnostmi, ki so za RS lahko pomemben vzvod v oddaljenih državah, zlasti tam, kjer RS ni rezidenčno zastopana. Podpirala bo obstanek in razvoj izseljenskih skupnosti, tudi novodobnih, hkrati pa pozornost namenjala vračanju v domovino. Delovala bo na področju ohranjanja dediščine slovenskih izseljencev. Skrbela bo za zaščito državljanov. Prav v tem delu sveta se bo pri nalogah gospodarske diplomacije in konzularni pomoči močno oprla na častne konzule. Zagotavljala bo politično in diplomatsko podporo pripadnikom RS v mednarodnih operacijah in misijah.

Poleg dvostranskega političnega sodelovanja bo RS svoje zunanjepolitične cilje in svojo odgovornost v svetu uresničevala tudi prek skupne zunanje in varnostne politike EU, ki jo dejavno sooblikuje. Močna skupna zunanja in varnostna politika ter učinkovita Evropska služba za zunanje delovanje sta pomembna dejavnika pri krepitvi obveščenosti, prisotnosti in vključenosti RS v aktualna svetovna dogajanja. RS želi, da EU postane močan in pomemben akter na mednarodnem prizorišču. Cilj RS je vzpostavitev trdnega in kredibilnega strateškega partnerstva EU z globalnimi akterji, ki so hkrati tudi glavne regionalne sile v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki. Za RS je prednostna naloga partnerstev med EU in navedenimi državami vzpostavitev mednarodnega okolja, ki bo pripomoglo k varnosti, univerzalni trajnostni rasti, vladavini prava in spoštovanju človekovih pravic. Pri tem bo RS sodelovala z Evropsko službo za zunanje delovanje oziroma z delegacijami EU v tretjih državah.

Tudi članstvo v drugih mednarodnih organizacijah ponuja priložnosti za krepitev obstoječega sodelovanja in vzpostavitev dialoga z državami, kjer RS sicer rezidenčno ni prisotna.

Zelo pomemben del sodelovanja s širšim svetom bo oživljanje in razvijanje stikov s posamezniki in institucijami, ki so v preteklosti že vzpostavili povezave s Slovenijo in zdaj delujejo na političnem, gospodarskem, znanstvenem ali kulturnem področju v državah Azije, Afrike in Latinske Amerike.

Azija

V tem delu sveta so najpomembnejši partnerji RS Indija, Japonska in Kitajska kot največje svetovno gospodarstvo. Gospodarski interesi RS v azijskih državah so tesno povezani s koprskim pristaniščem, slovenskimi železnicami, slovensko avtomobilsko industrijo in tudi s sodelovanjem na tehnološko najzahtevnejših področjih. Izredno pomembno sodelovanje z Azijo je na področju znanosti, razvoja in inovacij.

Cilj RS je, da si v stiku z vsemi navedenimi državami zagotovi ustrezen položaj v različnih pobudah, s katerimi te države sodelujejo v prostoru srednje, vzhodne in jugovzhodne Evrope, ter v pobudah za strateško sodelovanje med EU in navedenimi državami. Takšno možnost regionalne platforme za sodelovanje z Indijo – in tudi z drugimi zunajevropskimi državami – ponuja *Mednarodni center za promocijo podjetij (ICPE)*, ki je edina medvladna organizacija z več kot štiridesetletnim delovanjem s sedežem v RS.

Za prisotnost RS v Aziji je ključno sodelovanje RS v azijsko-evropskih forumih (ASEAN, ASEM, ASEF) na politični in delovni ravni.

RS bo navezala tesnejše politične in gospodarske stike z nekaterimi pomembnimi gospodarstvi Azije, zlasti Jugovzhodne Azije. Več pozornosti bo posvečala Srednji Aziji, ki je perspektiven trg, vedno večji pa je tudi geopolitični pomen te regije. Politično in gospodarsko bo okrepila prisotnost v Zalivu.

Glede na močne strateške vezi Avstralije z Jugovzhodno in Vzhodno Azijo ter njeno mesto v Oceaniji kakor tudi zaradi prisotnosti slovenske skupnosti je za RS pomembna rezidenčna prisotnost v Avstraliji.

Rezidenčno pokrivanje vrste azijskih držav se bo dopolnjevalo z nerezidenčnim pokrivanjem iz Ministrstva za zunanje zadeve. Zaradi šibke rezidenčne navzočnosti je v Aziji posebnega pomena skrb za zaščito državljanov.

Afrika

Glavna naloga diplomacije na afriški celine je iskanje novih trgov. V skladu s smernicami razvoja politike razvojnega sodelovanja in glede na tradicijo humanitarnega delovanja slovenskih misijonov se bo srednje- in dolgoročno v podsaharskem delu celine okrepilo tudi slovensko

razvojno sodelovanje. Pomemben potencial za prihodnje stike pomeni intenzivno gospodarsko in izobraževalno sodelovanje v času nekdanje SFRJ. V tem smislu bo RS v prizadevanja za okrepitev stikov na afriški celini vključevala tudi afriško diasporo v Sloveniji. Nadaljevala bo tudi tradicionalni *Dan Afrike*, ki se je uveljavil kot uspešna oblika javne diplomacije.

Za politične odnose z afriškimi državami so pomembne nekatere niše, v katerih RS dejavno sodeluje v multilateralnih forumih (človekova varnost, pravice otrok, pravice žensk, oskrba z vodo, razminiranje). V pomoč pri nastopanju v frankofonski Afriki je slovensko sodelovanje v *Mednarodni organizaciji za frankofonijo*.

Posebna pozornost bo posvečena zaščiti slovenskih državljanov na celini (turistov, individualnih popotnikov, humanitarnih in verskih delavcev ter večjih slovenskih skupnosti), zlasti z urejanjem ugodnejšega položaja glede njihove vizumske obveznosti. Tudi na afriški celini se bo rezidenčno pokrivanje dopolnjevalo z nerezidenčnim iz Ministrstva za zunanje zadeve.

Latinska Amerika

Latinska Amerika je za RS pomembna zaradi njene kulturne povezanosti z Evropo, njenega vse večjega političnega pomena v globalnem svetu, posebno Brazilije, gospodarskih potencialov in zaradi prisotnosti številčne slovenske skupnosti v nekaterih državah regije, zlasti v Argentini. Za večanje prepoznavnosti države, zlasti pa za njen učinkovitejši nastop v regiji, bo RS dejavneje izkoristila obstoječe mehanizme EU in drugih multilateralnih organizacij ter regionalnih finančnih ustanov. Posebna pozornost bo namenjena zagotavljanju konzularne pomoči slovenskim državljanom. Slovenske skupnosti v Latinski Ameriki so tudi potencial za krepitev gospodarskega sodelovanja.

Na kratko: kaj in kako

- **Za močno skupno zunanjo in varnostno politiko EU: trdno strateško partnerstvo med EU in globalnimi akterji; varnost, trajnostna rast, vladavina prava in človekove pravice v širšem svetu.**
 - **Umestitev RS v pobudah globalnih akterjev v Evropi (regionalne platforme).**
 - **Krepitev razvojnega sodelovanja s Podsaharsko Afriko; utiranje gospodarskih stikov v Srednji in Jugovzhodni Aziji ter Zalivu.**
 - **V žarišču: pristanišče Koper, železnice, avtomobilska industrija, znanost in razvoj.**
 - **Oživitev "slovenskih stikov" v tretjih državah; sodelovanje z afriško diasporo v RS.**
 - **Slovenske skupnosti v širšem svetu – vzvod diplomacije in gospodarstva.**
 - **Leteči (nerezidenčni) veleposlaniki iz Ljubljane za države Afrike in Azije.**
-

3

Zunanja politika v preseku – prednostna področja

3.1 KREPITEV MULTILATERALNEGA SISTEMA IN UPRAVLJANJE GLOBALIZACIJE

Večstransko delovanje je eden od temeljev slovenske zunanje politike, je izraz naše globalne odgovornosti in solidarnosti. Multilateralni okvir je okno priložnosti za države, kot je RS; hitra sposobnost prilagajanja spremembam v svetu omogoča krepitev njene prepoznavnosti in ugleda kakor tudi uveljavljanje naših vrednot in interesov. Pri tem je pomembno dosledno izvajanje sprejetih mednarodnih obveznosti, vključno s finančnimi obveznostmi in prilagajanjem domačega pravnega reda.

RS se zavzema za učinkovit multilateralizem, v središču katerega je OZN. Za uspešno spopadanje z novimi varnostnimi in drugimi izzivi v globalnem okolju se mora ta reformirati in okrepiti z novimi mehanizmi; RS podpira reformo Varnostnega sveta in vključitev novih stalnih članic. Delovanje v OZN in njenih specializiranih ustanovah RS dopolnjuje z delovanjem v drugih mednarodnih organizacijah, ki zagotavljajo stabilno mednarodno okolje in človekovo varnost. Med temi posebno mesto zavzemata Organizacija za varnost in sodelovanje v Evropi (OVSE) ter Svet Evrope.

RS v OVSE sodeluje v vseh treh dimenzijah organizacije: politično-vojaški, ekonomski in okoljski ter človekovi. Poudarjeno deluje na vseh področjih, kjer lahko odgovorno prispeva k celoviti varnosti in pri zadevah, ki so v ospredju zunanjepolitičnih interesov RS.

V Svetu Evrope je RS poudarjeno dejavna na področjih varstva pravic narodnih manjšin, žensk, otrok, Romov in drugih ranljivih skupin.

Ministrstvo za zunanje zadeve in drugi organi RS usklajujejo svoje sodelovanje v okviru Sveta Evrope, vključno z načrtnim predstavljanjem slovenskih dobrih praks. RS uresničuje sprejete obveznosti po Evropski konvenciji o človekovih pravicah kot temeljnem mednarodnopravnem instrumentu, na katerem se gradi zaščita človekovih pravic v Evropi po drugi svetovni vojni, ter drugih konvencijah, katerih pogodbenica je; dejavno uporablja nadzorne mehanizme Sveta

Evrope. RS podpira reformo Evropskega sodišča za človekove pravice, katere namen je večja učinkovitost sodišča, ter namenja okrepljeno pozornost sodelovanju s sodiščem.

RS svojo globalno soodgovornost in mednarodno solidarnost izkazuje s poudarjenim sodelovanjem na prednostnih področjih oziroma tistih, na katerih ima primerjalne prednosti. S sodelovanjem v mednarodnih operacijah in misijah skladno z nacionalno strategijo in zunanjepolitičnimi interesi prispeva k preprečevanju konfliktov, stabilizaciji ter pokonfliktni obnovi. Svoje interese uresničuje tudi s kandidaturami v različna telesa in organe mednarodnih organizacij. RS pri svojem delovanju izhaja iz razumevanja, da so varnost, razvoj, človekove pravice in vladavina prava medsebojno neločljivo povezani.

RS je v mednarodnih forumih dejavna tudi na področju medkulturnega dialoga, zlasti na Zahodnem Balkanu in v sredozemskem prostoru. Prav tako je v mednarodni skupnosti pripravljena deliti izkušnje, ki si jih je pridobila v procesu tranzicije in graditvi države kakor tudi pri varovanju jezika, kulture in kulturne dediščine kot temeljev narodne identitete.

Med sistemskimi multilateralnimi organizacijami, katerih članica je RS, zavzema posebno mesto OECD, ki omogoča analizo politik RS s primerjavami z drugimi državami ter ponuja priporočila za napredek pri gospodarskem in družbenem razvoju. RS ima v okviru OECD stike z najrazvitejšimi državami in ključnimi gospodarskimi akterji na globalni ravni. Za izkoristek potenciala, ki ga članstvo RS v tej organizaciji lahko prinese, morajo različni vladni resorji zagotavljati dejavno prisotnost v telesih OECD in nato priporočila organizacije izvajati.

Posebno mesto zavzema tudi Svetovna trgovinska organizacija (WTO). S spremljanjem rednega dela organizacije in sodelovanjem v aktualnih pogajanjih za dodatno liberalizacijo in izboljšanje pravil si RS prizadeva za uveljavljanje in varovanje interesov slovenskega gospodarstva.

S kandidaturami in vpisi snovne in nesnovne dediščine Slovenije ter sodelovanjem pri transnacionalnih vpisih dediščine regije na seznam Unescove kulturne dediščine si bomo prizadevali za večjo prepoznavnost slovenske dediščine (npr. Plečnikov opus). RS si bo prizadevala tudi za uresničevanje Unescove konvencije o varovanju in spodbujanju raznolikosti kulturnih izrazov.

O vseh globalnih vprašanjih Vlada RS redno razpravlja s širokim krogom domačih in tujih nevladnih organizacij ter zainteresirano strokovno javnostjo. Posebno vlogo pri tem imajo organizacije s sedežem v RS, ki delujejo na širokem področju človekove varnosti.

Mir in varnost

Cilj RS je zagotavljanje in krepitev mednarodnega miru, nacionalne varnosti, varnosti in stabilnosti v širšem evropskem prostoru, evropski soseščini ter svetu. K temu zunanja politika prispeva z razvojem dobrih dvostranskih odnosov in delovanjem v multilateralnih organizacijah ter razvojnim sodelovanjem.

RS bo tudi v prihodnje podpirala prizadevanja za mirno reševanje sporov in preprečevanje konfliktov, vključno z uporabo mediacije in graditvijo zmogljivosti na nacionalni, regionalni in mednarodni ravni. K zagotavljanju mednarodne varnosti RS prispeva tudi s sodelovanjem v mednarodnih operacijah in misijah v okviru OZN, EU, Nata in OVSE. Vse bolj kompleksno varnostno okolje zahteva odzivnost, celosten pristop, širok nabor vojaških in civilnih zmogljivosti, vključevanje razvojne in druge pomoči ter sodelovanje različnih ministrstev ter drugih deležnikov zunaj državne uprave.

Poleg uporabe nacionalnih ukrepov RS na nove varnostne izzive odgovarja z delovanjem v mednarodnih organizacijah in forumih. Te dejavnosti prvenstveno vključujejo področja nadzora oborožitve, razorožitve, neširjenja orožja za množično uničevanje, preprečevanje nezakonite

trgovine z orožjem in blagom dvojne rabe, celovite prepovedi protipehotnih min in kasetnega streliva, urejanje problematike osebnega in lahkega orožja ter boja proti vsem oblikam hude in organizirane kriminalitete.

V luči sprememb v varnostnem okolju bo RS še posebej pozorna na področje boja proti ekstremizmu in terorizmu, radikalizaciji ter na področje preprečevanja udeležbe tujih terorističnih borcev na kriznih žariščih. Med dokumenti, ki zavezujejo in opredeljujejo slovenske ukrepe v boju proti terorizmu, so posebej pomembne ustrezne resolucije VS OZN, Konvencija Sveta Evrope o preprečevanju terorizma in Strategija EU za boj proti terorizmu. V okviru teh globalnih prizadevanj je za RS posebnega pomena regionalno sodelovanje z državami Zahodnega Balkana s poudarkom na prenosu dobrih praks in približevanju standardom EU. Pri tem bo RS pozorna zlasti na odpravljanje okoliščin, ki so lahko plodna tla za razmah radikalizacije.

RS dejavno podpira delo *ITF Ustanove za krepitev človekove varnosti (ITF)*, ki z odličnimi rezultati pri odpravljanju posledic protipehotnih min in drugih neeksplodiranih ostankov vojn, uničevanju konvencionalnega orožja in streliva ter pomoči žrtvam min dokazuje, da lahko države, kot je RS, dajo pomemben prispevek na mednarodnem humanitarnem področju. ITF daje poudarek učinkovitemu in preglednemu upravljanju, strokovnosti, integriteti, krepitevi zmogljivosti in nacionalnega lastništva ter regionalnega sodelovanja. Svojo dejavnost iz Zahodnega Balkana širi v Srednjo Azijo, na Južni Kavkaz, v Severno Afriko in na Bližnji vzhod. RS podpira ambicije ITF, da postane vodilna mednarodna ustanova na področju pokonfliktne rehabilitacije.

Človekove pravice

Kot država, ki je bila utemeljena prav na spoštovanju človekovih pravic in na prelomu z državo, ki tega ni bila sposobna zagotoviti, se RS odločno zavzema za nadaljnji razvoj, uveljavljanje in varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Zaveda se lastnih izkušenj, preteklih in prihodnjih izzivov varovanja človekovih pravic. Podpira načela univerzalnosti, medsebojne odvisnosti, nedeljivosti in neodtujljivosti človekovih pravic ter pri tem sledi spoštovanju načela prirojenega človeškega dostojanstva.

RS zagovarja načelo enakosti za vse ne glede na spol, raso, narodnost, jezik, starost ali katero koli drugo osebno okoliščino.

Prednostno zagovarja pravice otrok, žensk in starejših ter je dejavna na področju varstva različnih manjšin. Doma in po svetu si prizadeva za izobraževanje za človekove pravice. Zagovarja pravico do varnega in zdravega življenjskega okolja in dostopa do čiste pitne vode in komunalne ureditve ter dostojnega življenjskega standarda. Prizadeva si za odpravo smrtnih kazni v svetu. Področje človekovih pravic vključuje tudi v interdisciplinarno obravnavo boja proti trgovini z ljudmi.

Posebno pozornost posveča preprečevanju grobih kršitev človekovih pravic in množičnih grozodejstev. Zavzema se za uveljavljanje koncepta odgovornosti zaščititi ter zgodnjega odkrivanja oz. opozarjanja na množične kršitve človekovih pravic za preprečevanje poznejših humanitarnih katastrof in oboroženih konfliktov.

Zavezana je v celoti izpolnjevati vse svoje mednarodne zaveze na področju človekovih pravic in z dialogom k temu spodbuja druge partnerje v mednarodni skupnosti. Za izboljšanje spoštovanja človekovih pravic po svetu si prizadeva tudi v okviru skupne zunanje in varnostne politike Evropske unije, v okviru regionalnega ter večstranskega sodelovanja, z izmenjavo izkušenj in dobrih praks ter prek projektov razvojne in humanitarne pomoči.

RS je odločna zagovornica varstva in uveljavljanja človekovih pravic v okviru multilateralnih forumov, kot so Organizacija združenih narodov, Svet Evrope in Organizacija za varnost in

sodelovanje v Evropi. Dejavna je v Svetu za človekove pravice kot osrednjem organu OZN za človekove pravice. Podpira neodvisnost in delovanje visokega komisarja ZN za človekove pravice ter njegovega urada.

Mednarodno pravo

Zavzemanje za spoštovanje mednarodnega prava je obveznost, vrednota in interes slovenske zunanje politike, saj le spoštovanje mednarodnega prava zagotavlja urejeno in stabilno mednarodno okolje. Zato se RS zavzema za krepitev vladavine prava na nacionalni in mednarodni ravni kot enega izmed temeljev svoje zunanje politike. Pri tem je pomembna usklajenost državnih organov, pa tudi sodelovanje z izobraževalnimi in znanstvenimi ustanovami ter organizacijami civilne družbe.

Posebno pozornost RS namenja kodifikaciji in razvoju mednarodnega prava, vključno s Komisijo OZN za mednarodno pravo. Zavest o pomenu mednarodnega prava krepi tudi z izdajo publikacij v okviru *Zbirke Mednarodno pravo*. V okviru državne uprave ima Ministrstvo za zunanje vlogo koordinatorja na področju mednarodnega prava tudi glede postopkov sklepanja mednarodnih pravnih instrumentov in urejanja mednarodnih pogodbenih razmerij.

Ministrstvo za zunanje zadeve skrbi za utrjevanje in nadgrajevanje lastnih strokovnih znanj in izkušenj na področju mednarodnega prava ter za kakovosten in bolj prepoznaven prispevek mednarodnih pravnikov Ministrstva k mednarodnemu pravu na državni in mednarodni ravni. Oblikovan bo ustrezen pravni okvir, ki bo olajšal in spodbudil kandidiranje in delovanje slovenskih predstavnikov v mednarodnih organizacijah in mednarodnih sodnih telesih.

RS se zavzema za krepitev mehanizmov mirnega reševanja sporov. Ohranila in nadgradila bo znanje in izkušnje, pridobljene v okviru mednarodnopravnega reševanja sporov, vključno z mednarodnimi arbitražami in drugimi sodnimi telesi. V tej zvezi bo – tudi z vzpostavitvijo ustreznih struktur znotraj državne uprave in samega ministrstva – sistemsko opredeljena vloga Ministrstva za zunanje zadeve v postopkih, kjer je stranka RS. Preučeni bodo vidiki, povezani z opcijsko klavzulo o obvezni pristojnosti Meddržavnega sodišča v Haagu.

Na področju mednarodnega kazenskega pravosodja RS svojo dejavno vlogo v Skupščini držav pogodbenic Rimskega statuta nadgrajuje s članstvom v biroju Skupščine Mednarodnega kazenskega sodišča (2014–2017). Pozornost posveča krepitvi institucionalnih zmogljivosti sodišča. Dolgoročno se bo vključevala v razmislek o opredelitvi kazenske odgovornosti pravnih oseb na področju mednarodnega prava. Vzporedno se RS še naprej udejstvuje v skupini pobudnic novega mehanizma vzajemne mednarodne pravne pomoči za vojna hudodelstva, genocid in hudodelstva zoper človečnost. RS bo podpirala ohranjanje moralne in pravne dediščine Mednarodnega kazenskega sodišča za nekdanjo Jugoslavijo ter nadaljevanje pregona hudodelstev iz njegove pristojnosti na nacionalni ravni.

Ob zavedanju, da je korupcija ena večjih groženj miru, stabilnosti, razvoju in varovanju človekovih pravic, bo Slovenija aktivno podpirala dejavnosti mednarodnih in nevladnih organizacij za učinkovitejši pregon tega pojava.

Na področju prava morja bo RS še okrepila svoje dejavnosti v okviru OZN, na regionalni in subregionalni ravni, skrbela za varnost plovbe, razvoj ribolova in ohranitev živih morskih bogastev ter si prizadevala za zatiranje kaznivih dejanj, ki ogrožajo varnost plovbe in morskega prostora.

Razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč

Mednarodno razvojno sodelovanje in humanitarna pomoč sta pomembni sestavini slovenske zunanje politike. Pomenita izraz solidarnosti in interesa, saj posledice neenakopravnega in neuravnoteženega razvoja ter kriz ogrožajo mir, varnost in stabilnost v svetu. Prispeva h krepitvi

dvostranskih odnosov in prepoznavnosti RS v svetu. Z vključevanjem zmogljivosti javnega, zasebnega in nevladnega sektorja, znanosti, inovacij in tehnologije je priložnost tudi za uveljavitev gospodarskih in drugih subjektov RS v tujini.

Upoštevali bomo vrednote, razvojne usmeritve in zmogljivosti RS, cilje mednarodne skupnosti, zlasti cilje OZN in EU, ter prednostna področja in območja slovenske zunanje politike se razvojno sodelovanje RS udeležuje na izbranih geografskih in tematskih prednostnih področjih. V načrtovanje in izvajanje nalog na razvojnem področju so močno vpeta diplomatska predstavništva. Pri določitvi obsega in oblik razvojnega sodelovanja bo RS posebno pozornost namenjala razvoju in vključevanju tistih poklicnih profilov, ki lahko ustrezno obravnavajo razvojna vprašanja.

Razvojno sodelovanje temelji na pravnem redu RS in EU, standardih in merilih OECD/DAC, načelih skladnosti politik za razvoj in učinkovitosti razvojnega sodelovanja ter na izkušnjah in primerjalnih prednostih RS.

Humanitarna pomoč je izraz solidarnosti RS z državami in prizadetimi posamezniki, ki se spopadajo z izrednimi razmerami (naravnimi in drugimi nesrečami, kjer je potrebna tudi reševalna pomoč, oboroženimi spopadi in drugimi dogodki). Ministrstvo za zunanje zadeve usklajuje in usmerja odziv RS skladno s humanitarnimi načeli človekoljubnosti, nevtralnosti, nepristranskosti in neodvisnosti. Pri tem upošteva stopnjo humanitarne krize, potrebe prizadetega prebivalstva in usmeritve mednarodnih organizacij kot tudi tematske usmeritve humanitarne pomoči RS.

V obravnavo vseh teh vprašanj Ministrstvo za zunanje zadeve kot koordinator razvojnega sodelovanja RS vključuje druge vladne resorje, strokovno javnost in civilno družbo. Posebno pozornost posveča ozaveščanju javnosti o pomenu razvojnega sodelovanja in globalnem učenju s ciljem razumevanja svetovnega dogajanja, njegovih vzrokov in posledic ter krepitev zavesti o povezanosti lokalne in svetovne razsežnosti.

Okoljska diplomacija dežele izrednih naravnih danosti

Slovenija ima zaradi svojih naravnih danosti odlična izhodišča za uresničevanje t. i. *zelenega razvojnega preboja*. V tem smislu se dejavno vključuje v poglobljeni zunanjepolitični dialog o podnebnih spremembah in z njimi povezanimi izzivi. Okoljska diplomacija upošteva prepletenost varnostnih, okoljskih, gospodarskih, razvojnih in drugih politik ter pomen skladnosti teh politik za doseganje ciljev trajnostnega razvoja na svetovni ravni.

RS kot izrazito gozdnata dežela z več kot polstoletnimi izkušnjami iz sonaravnega gospodarjenja z gozdovi sodeluje z drugimi državami pri uveljavljanju pomena gozdov za globalno okolje, podnebne spremembe, ohranjanje biotske raznovrstnosti in gospodarstvo. Na področju ohranjanja biotske raznovrstnosti je posebnega pomena pobuda za razglasitev 20. maja za svetovni dan čebel pri OZN. Drugo področje, kjer ima RS izredne primerjalne prednosti, so vode. Na območju RS sta dela dveh mednarodnih povodij – vodnega območja Donave (porečja rek Mure, Drave in Save) in vodnega območja jadranskih rek (Soča) z morjem. RS kot svoj prispevek k reševanju globalnih okoljskih vprašanj posebno pozornost namenja vprašanju trajnostnega upravljanja virov pitne vode, zalog vode, vprašanju suše in poplav, ter čezmejnemu upravljanju rek. Kot pomorska država namenja posebno skrb celoviti okoljski problematiki v severnem Jadranu v smislu sožitja biotske raznovrstnosti, turizma, energetike, drugih gospodarskih dejavnosti in pomorske infrastrukture. RS je dejavna v okviru strategije EU za jadransko-jonsko makroregijo. Prednostno se posveča tudi vprašanju alpskega okolja. Zunanja politika podpira razvoj zelenega oziroma trajnostnega turizma.

Na kratko: kaj in kako

- Učinkovit multilateralni okvir: temelj in okno priložnosti zunanje politike RS.
- Medkulturni dialog.
- Izkoristiti potencial OECD.
- Prepoznavnost kulturne dediščine prek Unesca.
- Boj proti terorizmu: sodelovanje z državami Zahodnega Balkana, preprečevanje radikalizacije in novačenja tujih terorističnih borcev.
- Podpora ITF, da postane vodilna mednarodna ustanova na področju pokonfliktne rehabilitacije.
- Preventivna diplomacija: zgodnje odkrivanje kršitev človekovih pravic, mediacija.
- Človekove pravice: otroci, ženske, starejši, ranljive skupine, manjšine.
- Odprava smrtne kazni; boj proti trgovini z ljudmi.
- Dejavnost v razvoju mednarodnega prava.
- Uveljavitev prispevka slovenske diplomacije k mednarodnemu pravu doma in v tujini; spodbujanje kandidiranja slovenskih predstavnikov v mednarodnih organizacijah.
- Dejavnost na področju prava morja.
- Podporniki Mednarodnega kazenskega sodišča.
- Novi mehanizem mednarodne pravne pomoči za hudodelstva in genocid.
- Ohranjanje moralne in pravne dediščine ICTY.
- Upravljanje globalizacije.
- Razvojno sodelovanje: izraz solidarnosti, instrument trajnostnega razvoja in krepitve prepoznavnosti.
- Okoljska diplomacija: biotska raznovrstnost, gozdovi in vode, Alpe in Jadran, svetovni dan čebel.

3.2 USPEŠNI, ODPRTI, INOVATIVNI, SAMOZAVESTNI

Podpora diplomacije gospodarstvu, razvoju, izobraževanju, znanosti in kulturi

Ekonomsko in gospodarska diplomacija

Dejavnost diplomacije je izrednega pomena za krepitev ugleda in gospodarske uspešnosti RS na tujem. S svojo poglobljeno skrbjo za prispevek k stabilnemu in varnemu mednarodnemu okolju, ustrezno mesto RS v njem ter z dejavno promocijo vrednot, med njimi so tudi vrednote tržnega gospodarstva, zunanja politika in diplomacija ustvarjata prve pogoje za uspešno mednarodno gospodarsko sodelovanje RS, pa tudi za sodelovanje na znanstvenem, razvojnem, raziskovalnem in izobraževalnem področju. Uspešna politična diplomacija je v tesni zvezi z uspešno ekonomsko (kot širši pojem za vse dejavnosti diplomacije na širokem področju ekonomije, financ in podjetništva) in gospodarsko (ali tudi komercialno) diplomacijo, usmerjeno na neposredno pomoč podjetjem. Gospodarsko diplomacijo podpira tudi konzularna dejavnost Ministrstva za zunanje zadeve.

Ekonomsko diplomacija dejavno spremlja tesno vzajemno povezanost med zunanjo politiko in mednarodnimi odnosi na eni strani ter gospodarskimi interesi RS in interesi slovenskih gospodarskih subjektov v mednarodnih gospodarskih odnosih na drugi. Pozorna je na interese obstoječih in potencialnih gospodarskih partnerjev RS, spremlja politični, gospodarski ter znanstveni in razvojno-raziskovalni razvoj v teh državah in je pri tem pozorna na elemente, ki bi lahko škodili slovenskim interesom. Diplomacija spremlja stanje človekovih pravic v gospodarskih partnericah in ta vidik upošteva pri odločitvah za prodor na nove trge. S svojim delom prispeva k oblikovanju ustreznih mednarodnih ocen države in s tem k ugodnemu položaju države na mednarodnih finančnih trgih. Pri vseh teh nalogah je ekonomska diplomacija

lahko uspešna, če jo vodijo jasna razvojna, trgovinska, naložbena in industrijska politika države, osredotočene na ključne trge in večanje konkurenčnosti podjetij.

Skladno s prevzetimi obveznostmi na področju mednarodnega ekonomskega sodelovanja se v proračunu Ministrstva za zunanje zadeve zagotavljajo ustrezna sredstva za delovanje gospodarske diplomacije. V prihodnjih letih je treba delež teh sredstev še povečati.

Gospodarska diplomacija v sodelovanju z resorjem za gospodarstvo usklajuje deležnike s področja mednarodnega gospodarskega sodelovanja ter pristojne institucije in podjetja podpira pri diverzifikaciji slovenskega izvoza in tujih naložb. Prepoznava nove, konkretne in potencialne poslovne priložnosti. Svoja prednostna geografska območja delovanja določa v tesnem sodelovanju z drugimi institucijami in gospodarstvom, upošteva prednostne trge, politične in varnostne razloge. Gospodarska diplomacija podpira privabljanje tujih neposrednih naložb, zlasti strateških, v skladu z zadevnimi strategijami države. Z mreženjem in zbiranjem informacij o gospodarskem in poslovnem, znanstvenem in razvojno-raziskovalnem okolju gostujoče države ustvarja podporno okolje za slovenska podjetja in znanost. Posebnega pomena je gospodarska diplomacija v šibkejših strukturiranih okoljih oziroma okoljih z močno vlogo države v gospodarstvu.

Pri naštetih dejavnostih se gospodarska diplomacija povezuje z Ministrstvom za gospodarski razvoj in tehnologijo, drugimi vladnimi resorji, zbornicami in drugimi gospodarskimi združenji, domačimi in tujimi poslovnimi grozdi ter specializiranimi ustanovami doma in na tujem.

Upošteva energetsko in prometno strategijo države, zunanja politika oblikuje zaveznitva in krepiti politične stike po geopolitičnih oseh, ki dolgoročno zagotavljajo zanesljivo energetsko oskrbo in kakovostne prometne poti.

Ministrstvo za zunanje zadeve bo spodbujalo stažiranja ekonomskih svetovalcev v podjetjih (pa tudi v znanstvenih ter raziskovalnih in razvojnih ustanovah) še pred njihovo razporeditvijo v tujino. Velik poudarek bo na praktičnem usposabljanju za delo. Delo ekonomskih svetovalcev, ki so javni uslužbenci, podpirajo oziroma dopolnjujejo lokalni sodelavci. Poseben prispevek k povezavam na gospodarskem, znanstvenem, razvojno-raziskovalnem in izobraževalnem področju lahko dajo državljani in državljanke, ki delajo v tujini (zdomci in izseljenci). Tudi delo častnih konzulov je prednostno usmerjeno na področje gospodarske diplomacije.

Pri krepitvi mednarodne gospodarske vloge RS je pomembno članstvo v okviru OECD, še posebej dejavna zastopnost v odborih in delovnih skupinah.

Pri svojem delovanju je gospodarska diplomacija zavezana skrbi za uveljavljanje nacionalnega interesa in standardom integritete javnih uslužbencev.

Znanstvena diplomacija

Diplomacija – upošteva tesno sodelovanje s pristojnimi vladnimi resorji – je dejavna tudi na področju uveljavljanja in internacionalizacije slovenske znanosti, inovacij in visokega šolstva. Podpira pretok znanja in interese slovenske znanstvene, akademske in izobraževalne skupnosti v EU in širšem mednarodnem kontekstu. Ključne dodane vrednosti *znanstvene diplomacije* so boljše izkoriščanje inovacijskih zmožnosti, znanstveno-tehnoloških in izobraževalnih dosežkov RS, potencialov zagonskih podjetij, povečevanje tujih naložb v RS, spodbujanje odličnosti v znanosti, pospeševanje mobilnosti študentov, predavateljev in raziskovalcev, pretoka znanj in idej v RS in zunaj njenih meja ter krepitev prepoznavnosti slovenske znanstvene in izobraževalne odličnosti. RS skrbi za ustrezno usposobljenost diplomatskih predstavnikov za vlogo ambasadorjev slovenske znanosti oziroma za delo na področju znanstvene diplomacije in sodelovanja na področju izobraževanja.

Kulturna diplomacija

Kultura je sredstvo in dejavnik zunanje politike. Kulturna diplomacija je orodje, s katerim RS dosega svoje cilje v mednarodni skupnosti, pri prepoznavnosti države, zlasti na geografskih področjih, kjer ustrezna javna podoba države ugodno vpliva na politične in gospodarske stike. Pri tem se kulturna diplomacija tesno povezuje s področjem mednarodnih odnosov v kulturi. Pri svojem delu skrbi, da so v tujini predstavljene in zastopane različne zvrsti kulture in umetnosti ter da njihova predstavitev s pomočjo države verno odraža umetniško avtonomnost ter družbeno raznolikost.

Zunanja politika RS varuje in spodbuja kulturno in jezikovno raznolikost – tako glede različnih kulturno-umetniških izrazov kot glede zaščite in promocije kultur različnih družbenih skupin.

Med ključnimi nalogami kulturne diplomacije je posredovanje in razširjanje informacij ter vedenja o posebnostih slovenske kulturne zgodovine, bogastvu slovenske kulturne dediščine in dosežkih slovenske kulture. Ti elementi so velikega pomena tudi za razvoj kulturnega turizma.

Pomemben del kulturne diplomacije je uveljavljanje položaja slovenskega jezika v svetu, zlasti kot enega izmed uradnih jezikov EU ter v smislu spodbujanja rabe in učenja slovenščine, še posebej tam, kjer so navzoče slovenske skupnosti. Uveljavljanje slovenskega jezika v svetu je v nacionalnem interesu ter v interesu slovenistike. RS nudi podporo lektoratom slovenskega jezika na tujih univerzah, dejavnostim *Centra za slovenščino kot drugi/tuji jezik*, znanstvenemu sodelovanju, mreženju in drugim oblikam spoznavanja in učenja slovenščine v tujini.

RS na ključnih lokacijah postavlja kulturne atašeje ali kulturne centre (lahko za več držav ali regijo) ter skrbi za ustrezno usposobljenost diplomatskih predstavnikov za vlogo ambasadorjev slovenske kulture. Ti so zaradi sinergije, prepoznavnosti in ekonomičnosti integrirani v diplomatska predstavništva in konzulate. Izjemoma in kjer organski razvoj tako narekuje, se lahko oblikujejo fizično ločena kulturna predstavništva (po vzoru Slovenskega kulturno-informacijskega centra na Dunaju), lahko tudi kot del *Slovenske hiše*. Prednostna geografska področja pri tem so države naših tradicionalnih trgov ter države, kjer je navzoča slovenska manjšina. Pri tem RS sodeluje s kulturnimi, manjšinskimi in drugimi subjekti.

Pomoč državljanom in državljanom na tujem, podpora varnim migracijam

Konzularna dejavnost je ena osnovnih dejavnosti diplomacije in izrednega pomena za njeno podobo v domači in tuji javnosti.

Še naprej bo poudarek na zagotavljanju kar najširšega možnega nabora konzularnih storitev našim državljanom in državljanom, kadar so ti potrebni zaščite in pomoči v tujini. Posebno mesto v konzularnem delu imajo storitve za člane tradicionalnih zdomskih in izseljenskih skupnosti. RS bo pozorna na posebnosti, ki jih na konzularnem področju prinašajo novodobni zdomci in izseljenci. Vsi skupaj tvorijo globalno slovensko skupnost, ki je lahko pomemben vzvod RS v svetu.

Zaradi vse večje mobilnosti znotraj schengenskega območja bo RS v pomoč državljanom spodbujala sodelovanje na vseh področjih civilnega prava, s poudarkom na družinskem pravu.

Pri konzularnem delu si bo v državah, kjer RS ni rezidenčno zastopana, pomagala s sodelovanjem z drugimi državami članicami EU. Kjer bo to dopustno, bo s prilagoditvijo pravnega okvira v nekatere konzularne dejavnosti vključila častne konzule. Nove oblike sodelovanja so mogoče z intenzivnejšo uporabo *outsourcinga*, in sicer prek zunanjih ponudnikov storitev, prek predstavništva ali konzulata druge države in prek častnih konzulov. Nove možnosti na konzularnem področju ponujajo tudi digitalne tehnologije.

Dolgoročno bo Ministrstvo za zunanje zadeve preučilo, ali bi bilo smiselno in racionalno podpreti morebitne predloge na ravni EU, ki bi omogočili nekatere najnujnejše oblike konzularne pomoči vsem državljanom Unije s strani delegacij EU v tretjih državah (kjer RS ni zastopana rezidenčno), upoštevaje suverenost, pravni red RS in varstvo osebnih podatkov.

Znotraj EU se bo RS zavzemala za vizumsko politiko, ki bo spodbujala prihod tujih turistov, mednarodno sodelovanje na gospodarskem, znanstvenem, izobraževalnem in kulturnem področju, stike s slovenskimi izseljenci ter podpirala politiko zaposlovanja EU in RS. Gostejša konzularna mreža, ki bi podprla pričakovanja gospodarstva po lastni izdaji vizumov za tuje poslovneže na novih oziroma bolj oddaljenih lokacijah v svetu, ne bo mogoča brez dodatnih investicij v konzularno infrastrukturo.

Zunanja politika RS bo zlasti prek delovanja diplomatskih predstavništev in konzulatov dejavno uresničevala migracijsko politiko RS. Pri tem bo – poleg vidika varnosti – posebej pozorna na spoštovanje človekovih pravic in prava, na mednarodne obveznosti RS ter mednarodno delitev bremen in odgovornosti, obveznost zagotavljanja zaščite in pomoči beguncem, na boj proti trgovini z ljudmi in nezakonitim migracijam, posebno kadar gre za ženske, otroke in druge ranljive skupine, ter na preprečevanje izkoriščanja tujih delavcev. Za učinkovito upravljanje migracij bo krepila sodelovanje na področju migracij in mobilnosti v okviru EU ter v dialogu s tretjimi državami.

Podoba Slovenije v svetu

Javna diplomacija in znamčenje Slovenije

Strateško komuniciranje, javna in kulturna diplomacija so pomembni elementi mehke moči slovenske zunanje politike. Prepoznavnost RS kot varne, odprte, odgovorne, kulturno bogate in uspešne države je ključna za utrditev gospodarskega položaja države. Javna diplomacija – v tesnem sodelovanju z drugimi vladnimi resorji in agencijami – v tem smislu deluje zlasti na ključnih trgih, uporabljajoč klasična promocijska sredstva ter sredstva digitalne diplomacije. Turistična promocija, namenjena ne le ciljnim poslovnim skupinam, ampak najširši javnosti, je izredno pomemben del teh prizadevanj. Kratkoročno je znotraj proračuna Ministrstva za zunanje zadeve treba povečati sredstva za javno diplomacijo.

Ključna je močna sinergija prizadevanj, zato se predstavniki drugih resorjev in vladnih agencij s področja promocije vključujejo v diplomatska predstavništva in konzulate. Srednjeročno bo opravljen razmislek o potrebah in možnostih, da se na nekaterih gospodarsko in politično posebej pomembnih lokacijah okoli diplomatskih predstavništev (npr. Bruselj) oblikuje grozd slovenske prisotnosti v smislu koncepta *Slovenske hiše*. Takšne oblike celovite (politično-diplomatske, gospodarske, izobraževalne, znanstvene in kulturne) slovenske navzočnosti bodo zahtevale finančno soudeležbo zainteresiranih gospodarskih, znanstvenih, izobraževalnih in drugih subjektov. *Slovenske hiše* se lahko oblikujejo tudi začasno, npr. v povezavi s pomembnimi mednarodnimi dogodki, zlasti športnimi (olimpijske igre, svetovna in evropska prvenstva).

Poleg zgoraj navedenih so pomembni elementi celostne podobe Slovenije njena kulturna in naravna dediščina, specifična geografska in prometna lega, biotska raznovrstnost, vode, gozdovi, slovanstvo (*Forum slovanskih kultur*), jezik, slovenske manjšine v zamejstvu, zdomci in izseljenci. Del celostne podobe so tudi slovenski državljani in državljanke ter Slovenke in Slovenci po rodu, ki so se uveljavili v svetu na področju gospodarstva, kulture, znanosti, izobraževanja ali z drugimi dosežki. Za Slovenijo je posebnega pomena mednarodno sodelovanje v športu oziroma prispevek njenih športnic in športnikov k prepoznavnosti države. Javna diplomacija v svoje delo vključuje vse naštetje elemente.

Celostno podobo RS zagotavlja državna znamka I FEEL SLOVENIA. Pri oblikovanju celostne podobe Slovenije in znamčenja RS v tujini nosilni resor za to področje tesno sodeluje z Ministrstvom za zunanje zadeve.

Na kratko: kaj in kako

- **Tesna povezava med uspešno politično in uspešno gospodarsko diplomacijo.**
 - **Gospodarska diplomacija usklajuje deležnike s področja mednarodnega gospodarskega sodelovanja.**
 - **Povezovanje z zbornicami, gospodarskimi združenji, poslovnimi grozdi; tesno sodelovanje z gospodarskim resorjem.**
 - **Podpora zunanje politike prometni in energetske strategiji RS.**
 - **Skrb za kakovost storitev gospodarske diplomacije, izpopolnjevanje ekonomskih svetovalcev, vključno s stažiranjem v podjetjih.**
 - **Za močnejšo vlogo častnih konzulov.**
 - **Realna rast proračunskih sredstev za gospodarsko diplomacijo.**
 - **Znanstvena diplomacija.**
 - **Kulturna diplomacija.**
 - **Konzularna dejavnost: pozornost popotnikom, tradicionalnim in novodobnim slovenskim skupnostim v tujini.**
 - **Vizumska politika EU: za krepitev gospodarskega sodelovanja in učinkovito upravljanje migracij.**
 - **Večja pozornost migracijam v Sredozemlju.**
 - **Javna diplomacija za prepoznavnost RS kot varne, odprte, odgovorne, kulturno bogate in uspešne države.**
 - **I FEEL SLOVENIA.**
 - **Uspešne državljanke in državljani RS na tujem ter Slovenke in Slovenci po rodu kot del celostne podobe RS.**
 - **Uveljavljanje slovenščine kot uradnega jezika EU in v okoljih, kjer žive slovenske skupnosti.**
-

3.3 DIPLOMATSKA INFRASTRUKTURA

Tuja diplomatska prisotnost in mehka moč

Krepitev tuje diplomatske prisotnosti v RS in navzočnosti mednarodnih organizacij v RS je velikega pomena za prepoznavnost RS, mednarodno gospodarsko sodelovanje, pa tudi za mednarodni značaj Ljubljane ter ambicije RS, da se uveljavi kot eno izmed regionalnih multilateralnih središč. Častni konzuli tujih držav to navzočnost dopolnjujejo. Domače in tuje mednarodne organizacije, vladne in nevladne, agencije in druge ustanove, univerze ter druge organizacije s področja mednarodnega sodelovanja pomenijo pomembno, *mehko*, posredno orodje zunanje politike in mednarodnih odnosov RS. Med navedene sodijo *Agencija za sodelovanje energetskih regulatorjev*, *ITF Ustanova za krepitev človekove varnosti*, *Center za promocijo podjetij*, *Center za odličnost na področju financ*, *Evrosredozemska univerza*, *Center za evropsko prihodnost*, *Center za mednarodno sodelovanje in razvoj*, *Center za islamske, arabske in bližnjevzhodne študije*, *Slovensko društvo za mednarodne odnose*, *Klub nekdanjih veleposlanikov*, *Društvo za Združene narode*, *Strateški svet za zunanje zadeve*, *Slovensko panevropsko gibanje*, *združenje Slovenska izseljenska matica*, *izseljensko društvo Slovenija v svetu*, *Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik* idr. Izredno pomemben del tovrstne slovenske zunanjepolitične podobe je *Strateški forum Bled*, ki se je uveljavil kot ena najpomembnejših mednarodnih konferenc v tem prostoru.

RS bo zagotavljala okolje, v katerem bodo te organizacije, zlasti pa tuja diplomatska predstavništva, nemoteno delovali, in ki bo privabilo nove. V ta namen bo vlada identificirala in

krepi primerljive prednosti Ljubljane (in RS kot celote), promovirala RS kot odskočno desko za države Jugovzhodne in Srednje Evrope, okrepljeno podpirala tuje nerezidenčne misije, krepi stike z državami, ki nas pokrivajo nerezidenčno, vodila politiko, usmerjeno v širitev ponudbe letalskih povezav RS s svetom, uredila organizacijo kakovostnega osnovnega in srednjega šolstva v tujih jezikih ter ohranjala dialog z Mestno občino Ljubljana o praktičnih vidikih tuje diplomatske navzočnosti in navzočnosti mednarodnih organizacij.

Za sodobno, učinkovito, profesionalno in ustrezno opremljeno diplomacijo

Sposobnost in ambicija RS, da vpliva in sooblikuje odločitve v Evropi in svetu, ki zadevajo tudi nas, je odvisna od kakovosti in dosega naše diplomacije, kakovosti njenih človeških virov in opremljenosti. To prepričanje se mora izražati tudi v ustreznem deležu proračunskih sredstev, namenjenih za delovanje mreže diplomatskih predstavništev in konzulatov, izvajanje zunanje politike in delovanje infrastrukture Ministrstva za zunanje zadeve. Vlada bo srednje- in dolgoročno zagotovila ustrezno realno rast proračunskih sredstev za Ministrstvo za zunanje zadeve, kar bo omogočilo obseg in kakovost dejavnosti kot v primerljivih diplomacijah.

Pomen rezidenčne prisotnosti

Za državo z odprtim gospodarstvom, na izpostavljeni, prehodni geopolitični in prometni legi v središču evropske celine je diplomacija izrednega pomena. Zagotovitev navzočnosti v vrsti držav, kjer se sooblikujejo odločitve o našem skupnem političnem in varnostnem okolju in kjer so dejavna naša podjetja, je zato ključnega pomena. Namen prizadevanj za racionalno organizacijo diplomacije je usmerjanje njenega obsega na tista prednostna področja, ki so neposredno povezana s strateškimi zunanjepolitičnimi in gospodarskimi interesi ter uveljavljanjem nacionalnega interesa in vrednot. Struktura, obseg in viri za diplomacijo morajo slediti zunanjepolitičnim ciljem RS. Slovenska diplomatska in konzularna mreža ne bo nikoli zelo velika, zato je treba kvantiteto nadomeščati s kvaliteto. Bistvena dodana vrednost diplomatskih predstavništev in konzulatov je v tem, da delujejo v skupnem javnem interesu.

Prednost bo dana čim širši rezidenčni zastopanosti, to je, tudi v širši svet razprostranjeni mreži veleposlaništev in konzulatov. Pri tem bodo ključno merilo gospodarski in politični interesi. Osnovna načela praktičnih rešitev bodo prilagodljivost okoliščinam in potrebam, izvirnost, iznajdljivost in učinkovitost. Med te sodijo nerezidenčni veleposlaniki s sedežem na Ministrstvu za zunanje zadeve, kolokacija z drugimi državami članicami EU ali Nata v tretjih državah, kolokacija z Evropsko službo za zunanje delovanje (EEAS) in druge. Predstavništva s samo enim diplomatom so kot izjema mogoča le v tistih primerih, ko predstavništvo opravlja le ozko omejen nabor diplomatskih in konzularnih nalog.

Srednjeročno bodo odprta veleposlaništvo v Zalivu, veleposlaništvo v Srednji Aziji in veleposlaništvo v Podsaharski Afriki, dolgoročno pa v Jugovzhodni Aziji. Vlada bo preučila možnosti za ponovno odprtje veleposlaništev, zaprtih v letih 2012 in 2013.

Pri postavitvi in vzdrževanju infrastrukture slovenske navzočnosti v tujini bo poseben poudarek namenjen primernim prostorskim rešitvam (prednost bodo imele trajne rešitve oziroma lastništvo, zlasti v državah posebnega pomena za RS), dovolj številčnim in sodobno opremljenim vizumskim oddelkom ter sodobnemu informacijsko-komunikacijskemu sistemu kot delu kritične infrastrukture države, ki v vseh razmerah zagotavlja stik s predstavništvu RS v tujini. Pozornost bo namenjena tudi opremljanju predstavništev z reprezentativnimi umetniškimi deli.

Strokovni, delovni in osebnostni razvoj zaposlenih

Ljudje so največje bogastvo diplomacije – so zakladnica diplomatskih znanj in praks države kot celote. Srednjeročno in dolgoročno je treba doseči ugodnejše razmerje med zaposlenimi v zunanji in notranji službi – v prid zunanji službi. Krepitev zunanje službe je potrebna tudi zaradi krepitev gospodarske diplomacije. Srednjeročno je treba skrbno zagotoviti redni letni dotok na

podlagi javnega razpisa ter preverjanja znanja in osebnostih kvalitete izbranih novih diplomatov (vsaj pet zaposlitev mladih diplomatov letno).

Razvoj človeških virov je tesno povezan s krepitvijo korporativne zavesti uslužbencev Ministrstva za zunanje zadeve, posebno diplomatov. Profesionalni in karierni sistem, ki temelji na znanju, osebni pripadnosti vrednotam slovenske države in zunanje politike ter odličnosti, je vodilo delovanja diplomacije in izbora kandidatov za vstop v diplomatsko službo. Etika in integriteta slovenskih diplomatov in diplomatov sta na prvem mestu.

Poklic diplomata bo v sistemu javnih uslužbencev opredeljen kot samostojen poklic, ki bo upošteval specifičnost diplomatskega dela, posebno v času razporeditve v tujino (stalna razpoložljivost, pogosto delo prek rednega delovnega časa, posebne zahteve za zasedbo mest, specifična dela v tujih okoljih in v zelo majhnih delovnih kolektivih). Znotraj zunanjega ministrstva bodo uradniška delovna mesta ločena od diplomatskih, upošteva vsebine. Ministrstvo za zunanje zadeve bo spodbujalo redno prehajanje diplomatov med notranjimi organizacijskimi enotami, kar je skladno s potrebami RS po univerzalnih diplomatih.

Poseben poudarek dela diplomatov bo na mreženju, kakovostnem diplomatskem poročanju, analitičnih sposobnostih, timskem delu, samoiniciativnosti in prevzemanju osebne odgovornosti za rezultate dela ter menedžerskih sposobnostih. Ministrstvo bo pozorno do oblikovanja znanja neevropskih jezikov in specialističnega znanja o neevropskih okoljih, poleg angleščine in francoščine ostaja pomembno znanje drugih evropskih jezikov.

Na področju analitike je potrebna institucionalna koncentracija slovenskega znanja, ki bo povezala ekspertizo Ministrstva za zunanje zadeve in slovenske mehke moči na področju mednarodnih odnosov (v obliki *think-tank* ali nacionalnega sveta za zunanje zadeve). Posebna pozornost analitike bo posvečena študiju položaja in vloge držav in diplomacij, ki so primerljive Sloveniji.

Profesionalno izpopolnjevanje, ki se upošteva pri napredovanju, razporeditvah v tujino in nagrajevanju, bo organizirano pod okriljem posebne notranje organizacijske enote, katere naloga bo tudi ustvarjanje korpusa lastnih teoretičnih in praktičnih znanj ter krepitev analitične zmogljivosti ministrstva, odprto pa bo tudi za zunanje kandidate. Sistem usposabljanja se bo dopolnjeval z izobraževanjem in izpopolnjevanjem na uveljavljenih domačih in tujih ustanovah. Diplomati srednjega in višjega ranga so lahko za omejen čas razporejeni v druge vladne resorje in gospodarstvo, kjer imajo ti resorji oziroma podjetja interes za podporo na področju mednarodnih odnosov (diplomatski svetovalci) ali zaradi pridobivanja novih delovnih izkušenj; preučijo se potrebe in možnosti za pridobivanje izkušenj javnih uslužbencev drugih organov v zunanjem ministrstvu. Pri strokovnem razvoju diplomatov bo Ministrstvo za zunanje zadeve sodelovalo z resorji s specifičnimi znanji.

Srednjeročno bodo potrebam Ministrstva za zunanje zadeve prilagojeni predpisi, ki urejajo prejemke v tujino razporejenih diplomatov, pri čemer bo poudarek na upoštevanju posebno zahtevnih okolij (varnostno tveganje in podnebne razmere, oddaljenost, pomanjkanje interesa za zasedbo), potrebah družin diplomatov, primernem zdravstvenem varstvu oziroma zdravstvenem zavarovanju diplomatov v tujini ter pokojninskem zavarovanju partnerjev diplomatov.

Slovenke in Slovenci v institucijah EU in drugih mednarodnih organizacijah

Ministrstvo za zunanje zadeve bo v okviru izvedbenih načrtov in skladno s prednostnimi področji in geografskimi območji zunanje politike načrtno in na vseh kariernih ravneh določilo za RS zanimiva mesta v mednarodnih organizacijah z delovnega področja zunanjih zadev, zlasti OZN (in njenih specializiranih agencij), EU, Nato, OVSE, OECD kakor tudi – v sodelovanju z drugimi resorji – v multilateralnih organizacijah, ki delujejo na področjih drugih ministrstev in državnih organov. Poseben poudarek bo pri tem namenjen institucijam EU, Natu in institucijam s

področja mednarodnega prava. Ministrstvo bo določilo primerne kandidate ter jih dejavno podpiralo pri kandidaturi. Z uspešnimi kandidati bo v času napotitve vzdrževalo redne stike, pri čemer bo v celoti spoštovalo njihovo zavezanost k profesionalni neodvisnosti.

RS bo na ravni EU podpirala tako politiko napotitev nacionalnih diplomatov v EEAS, ki prepoznava njihovo dodano vrednost za EEAS ter – prek ustreznih dogovorov z državami članicami in z zagotovljenimi sredstvi v proračunu EU – daje EEAS primerno prožnost pri razporeditvi uslužbencev, državam članicam pa zagotavlja stalno prisotnost sorazmernega deleža napotenih nacionalnih diplomatov na vseh kariernih ravneh.

Na kratko: kaj in kako

- Zagotovitev okolja za ohranjanje tuje diplomatske prisotnosti in *mehke* zunanjepolitične moči.
 - Strateški forum Bled – vodilna mednarodna konferenca v regiji.
 - Realna rast proračunskih sredstev za zunanjo politiko.
 - Pomen rezidenčne prisotnosti: rast mreže predstavništev v skladu s političnimi in gospodarskimi interesi.
 - Zagotovitev ustrezne diplomatske infrastrukture.
 - Skrb za vzgojo mladih diplomatov, stalno usposabljanje zaposlenih, oblikovanje lastne izobraževalne enote.
 - Okrepitev analitične zmogljivosti in strateški razmislek Ministrstva za zunanje zadeve z institucionalizirano koncentracijo diplomatskih znanj.
 - Krepitev korporativne zavesti, profesionalnosti in integritete slovenske diplomacije.
 - Zakonska opredelitev specifičnosti diplomatskega poklica in dela.
 - Sistematična podpora krepitevi prisotnosti Slovenk in Slovencev v mednarodnih institucijah, zlasti v EEAS, Natu in na področju mednarodnega prava.
-

